

Štátny vzdelávací program
ISCED 0 – predprimárne vzdelávanie

PhDr. Július Hauser
riaditeľ

OBSAH

Úvod	3
1. Ciele výchovy a vzdelávania	5
2. Stupeň vzdelania	6
3. Profil absolventa – vzdelanostný model absolventa predprimárneho stupňa	7
4. Vzdelávacie oblasti	10
5. Charakteristika a organizácia predprimárneho vzdelávania	13
6. Vzdelávacie štandardy	14
6.1 Obsahové a výkonové štandardy v tematickom okruhu Ja som	14
6.2 Obsahové a výkonové štandardy v tematickom okruhu Ľudia	18
6.3 Obsahové a výkonové štandardy v tematickom okruhu Príroda	20
6.4 Obsahové a výkonové štandardy v tematickom okruhu Kultúra	22
7. Vyučovací jazyk	25
8. Organizačné usporiadanie denných činností v materskej škole	25
9. Organizačná forma predprimárneho vzdelávania	26
10. Personálne zabezpečenie predprimárneho vzdelávania	28
11. Materiálno-technické a priestorové zabezpečenie predprimárneho vzdelávania	28
12. Podmienky na zaistenie bezpečnosti a ochrany zdravia pri výchove a vzdelávaní	30
13. Osobitosti a podmienky výchovy a vzdelávania detí so špeciálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami	30
14. Zásady a podmienky na vypracovanie školských vzdelávacích programov	35

Úvod

Štátny vzdelávací program je najvyšším kurikulárnym dokumentom. Tvorí prvú úroveň dvojúrovňového modelu vzdelávacích programov. Definuje hlavné princípy a ciele kurikulárnej politiky štátu, podstatné demokratické a humanistické hodnoty, na ktorých je výchova a vzdelávanie založené. Obsahuje všeobecné ciele a požiadavky, ktoré sa vzťahujú na obsah výchovy a vzdelávania a kľúčové kompetencie¹ (spôsobilosti) ako hlavné nástroje vyváženého rozvoja osobnosti detí. Štátny vzdelávací program podporuje celostný prístup pri rozvíjaní kognitívnych (poznávacích) a nonkognitívnych (mimopoznávacích) spôsobilostí detí na danej úrovni vzdelávania. Predstavuje východisko a záväzný dokument pre vytvorenie školských vzdelávacích programov – kurikulárných dokumentov špecifických pre obsah výchovy a vzdelávania v jednotlivých materských školách s ohľadom na ich lokálne podmienky.

Štátny vzdelávací program:

- je tvorený na základe participatívneho demokratického prístupu štátu (štátny program) a miestneho regiónu (školský program) k vzdelávaniu,
- je rámcovaný povinným obsahom vzdelania, ktorým sa majú rozvinúť kľúčové kompetencie (spôsobilosti) požadované pre určitý stupeň vzdelania a druh vzdelávania garantovaného štátom,
- obsahuje vzdelávacie štandardy (obsahové a výkonové), t. j. požiadavky na vedomosti, zručnosti, spôsobilosti (kompetencie) a postoje, ktoré sú tvorené len z učiva, vymedzeného ako základné (minimum učiva), zaradené sú v ňom len jeho podstatné prvky, ktoré sú predmetom vzdelávania všetkých detí absolvujúcich predprimárny stupeň vzdelania,
- dáva priestor na dotvorenie obsahu podľa regionálnych a lokálnych podmienok a požiadaviek, pričom stavia na cieľoch, ktoré kladie spoločnosť s ohľadom na požadovanú vzdelanostnú úroveň a kultúrnu gramotnosť občanov,
- je vypracovaný na základe kontinuálneho prístupu, jednotlivé vzdelávacie programy školských stupňov (predprimárny, primárny, nižší sekundárny, vyšší sekundárny) na seba nadväzujú,
- podporuje komplexný a integrovaný prístup ku vzdelávaniu prostredníctvom vyčlenenia tematických okruhov a vzdelávacích oblastí s uplatnením nových aktivizujúcich metód vzdelávania (situačné metódy, metóda projektového vyučovania atď.) a efektívnych spôsobov učenia (zážitkové, problémové, kooperatívne učenie a ďalšie),
- má zaradené aj prierezové témy (environmentálna, dopravná výchova – výchova k bezpečnosti v cestnej premávke, ochrana človeka a zdravia, výchova k zdravému spôsobu života, výchova k tvorivosti, mediálna výchova, práca s informáciami atď.), ktoré sa prelínajú vo všetkých tematických okruhoch a vzdelávacích oblastiach, reflektujú aktuálne globálne, či spoločenské problémy, otázky súčasného človeka, krajiny, Európskej únie a sveta, podporujú utváranie hodnôt a postojov detí, poskytujú im príležitosť na rozvoj individuálnych potencialít (možností), uplatnenie záujmov, ale aj vzájomnú spoluprácu a môžu sa realizovať prostredníctvom rôznych organizačných foriem a učením hrou,
- umožňuje modifikáciu obsahu pre vzdelávanie detí so špeciálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami,
- pri tvorbe nového obsahu výchovy a vzdelávania kladie dôraz na podnetné a tvorivé prostredie a priaznivú sociálno-emocionálnu klímu materskej školy a jej celkovú kultúru,
- poskytuje nový model projektovania obsahu vzdelávania, ktorý dáva materským školám možnosť zamerať sa na individuálne rozvíjanie osobného potenciálu detí,

---

¹ Pojmy kompetencia, spôsobilosť alebo v množnom čísle kompetencie, spôsobilosti sú v texte uvádzané ako rovnocenné synonymické výrazy.

- akcentuje kvalitu materskej školy, jej autoevalváciu (sebahodnotenie) a evalváciu (hodnotenie).

Pre vypracovanie obsahu vzdelávania podľa jednotlivých stupňov vzdelávania sa používa medzinárodná klasifikácia vzdelávania ISCED (International Standard Classification of Education). Uplatňuje sa aj v rámci Štátneho vzdelávacieho programu. Uvedená klasifikácia je akceptovaná relevantnými medzinárodnými organizáciami (UNESCO, OECD).

Poznámka: v materiáli sa budú používať dva spôsoby označovania – predprimárne vzdelávanie a jeho inštitucionálna forma – materská škola.

Materská škola má dať dieťaťu taký základ, aby malo po celý život potešenie zo vzdelávania

1. Ciele výchovy a vzdelávania

Hlavným cieľom predprimárneho vzdelávania je dosiahnuť optimálnu perceptuálno-motorickú, kognitívnu a citovo-sociálnu úroveň ako základ pripravenosti na školské vzdelávanie a na život v spoločnosti. Východiskom je jedinečnosť dieťaťa, aktívne učenie a začleňovanie do skupiny a kolektívu.

Cieľmi predprimárneho vzdelávania sú:

- napĺňať potrebu dieťaťa sociálneho kontaktu s rovesníkmi,
- uľahčiť dieťaťu plynulú adaptáciu na zmenené prostredie (na materskú i základnú školu),
- podporiť vzťah dieťaťa k poznávaniu a učeniu hrou,
- rozvíjať cieľavedome, systematicky a v tvorivej atmosfére osobnosť dieťaťa v psychomotorickej, poznávacej, sociálnej, emocionálnej a morálnej oblasti,
- prihliadať na rôzne sociokultúrne a socioekonomické zázemie dieťaťa,
- uplatňovať a chrániť práva dieťaťa v spolupráci s rodinou, zriaďovateľom a inými inštitúciami (pri zachovaní etického princípu spolupráce) s rešpektovaním potrieb dieťaťa,
- získavať dôveru rodičov v individuálnom výchovnom poradenstve a upriamovať ich pozornosť na pozitívne prejavy v správaní sa svojho dieťaťa a v prípade potreby ich nasmerovať na ďalšie odborné poradenstvo s inými odborníkmi (pediater, logopéd, psychológ, atď.).

Predprimárne vzdelávanie pomáha dieťaťu:

- posilňovať úctu k rodičom, ku kultúrnym a národným hodnotám a tradíciám štátu, k materinskému jazyku, k štátnemu jazyku, k a k svojej vlastnej kultúre,
- získať a posilňovať úctu k ľudským právam a základným slobodám,
- pripraviť sa na život v slobodnej spoločnosti v duchu porozumenia, znášanlivosti, tolerancie, rovnosti pohlaví a priateľstva medzi národmi, národnostnými a etnickými skupinami a cirkvami a náboženskými spoločenstvami,
- naučiť sa rozvíjať a kultivovať svoju osobnosť, pripraviť sa na celoživotné vzdelávanie,
- naučiť sa kooperovať v skupine, kolektíve a preberať na seba primeranú zodpovednosť,
- naučiť sa chrániť svoje zdravie vrátane využitia zdravej výživy a chrániť životné prostredie,
- naučiť sa rešpektovať všeludské etické hodnoty.

Naplnenie uvedených cieľov predpokladá priaznivú výchovno-vzdelávaciu klímu **s dôrazom na rozvoj tvorivosti pred pamäťovým učením**, v ktorej sa realizuje učenie hrou. Dôležité je pozitívne emocionálne prežívanie dieťaťa.

Materská škola ako výchovno-vzdelávacia inštitúcia sa od rodiny líši tým, že môže okrem iného naplniť a nasýtiť túžbu dieťaťa po kontakte s rovesníkmi. V predškolskej výchove má svoje nezastupiteľné miesto **výchovné spoločenstvo**, ktoré tvorí skupina detí v interakcii s učiteľom v jednej triede, príp. v materskej škole s menším počtom detí aj v celej materskej škole. Výchovné spoločenstvo pri vytvorení **priaznivej sociálno-**

emocionálnej klímy významným spôsobom ovplyvňuje **rozvíjanie pozitívnych osobnostných vlastností** každého **dieťaťa** (utváranie základov emocionálnej gramotnosti, prosociálneho a environmentálneho cítenia a správania, návykov k zdravému spôsobu života, schopnosti sociálnej komunikácie, tvorby medziľudských vzťahov, atď.)

Pri uplatňovaní cieľov predškolskej výchovy učiteľ zohľadňuje potrebu celostného rozvoja osobnosti dieťaťa a **vyvážene rozvíja perceptuálno-motorickú, kognitívnu a sociálno-emocionálnu oblasť**. V predškolskom veku má výchova a vzdelávanie **činnosťny a procesuálny charakter**. Všeobecné i špecifické ciele (t. j. konkrétne, operacionalizované ciele) smerujú **k rozvoju základov kľúčových kompetencií** (spôsobilostí).

Učiteľ vo výchove a vzdelávaní **prihliada na rôzne sociokultúrne a socioekonomické rodinné zázemie detí**. Venuje sa primerane každému dieťaťu. V pedagogickom pôsobení učiteľ rešpektuje multikultúrnosť rodín, v ktorých dieťa žije a z nej vyplývajúci špecifik. **Učiteľ je taktný a diskretný ku všetkým deťom bez ohľadu na ich rasovú, náboženskú, či národnostnú príslušnosť**. Rešpektuje, že **právo na šťastné detstvo má každé dieťa**.

V pedagogickom procese sa uplatňuje **princíp aktivity dieťaťa**. Rozšírenie príležitostí na aktivitu detí nepredurčuje učiteľa k pasivite v zmysle nečinnosti. Učiteľova aktivita v nedirektívnom – demokratickom vedení výchovno-vzdelávacej činnosti **spočíva v premyslenom vytváraní podmienok na účinný sebarozvoj osobnosti dieťaťa**, ktorý nie je možný bez jeho vlastnej aktivity. Učiteľ sa v pedagogickom procese dostáva do roly **facilitátora, manažera** výchovno-vzdelávacej činnosti, **poradcu, konzultanta**.

Pedagogický prístup v materskej škole **sa opiera o pozitívnu výchovu, založenú na láske a dôvere k dieťaťu**. V takejto výchove sa posilňuje sebaúcta, zvyšuje sebavedomie dieťaťa na základe postupne utváraného adekvátneho sebahodnotenia, ktoré je predpokladom zdravého sebavedomia (nie nedostatočného ani prehnaného).

Zdravá sebaúcta a sebavedomie je kľúčom k celoživotnému osobnostnému rastu a podmieňuje efektivitu učenia sa nielen dieťaťa, ale aj dospelého v tom najširšom slova zmysle.

2. Stupeň vzdelania

Predprimárne vzdelanie získa dieťa absolvovaním posledného ročníka vzdelávacieho programu odboru vzdelávania v materskej škole.

Legislatíva súvisiaca s činnosťou a prevádzkou materských škôl taxatívne neurčuje spôsob ukončovania výchovy a vzdelávania detí v materskej škole.

Predprimárne vzdelávanie ukončuje dieťa spravidla v školskom roku, v ktorom do 31. augusta dosiahne šiesty rok veku a dosiahne školskú spôsobilosť.

Predškolské vzdelávanie môže dieťa ukončiť aj vtedy, ak nedovršilo šiesty rok veku, ale podľa vyjadrenia príslušného zariadenia výchovného poradenstva a prevencie a všeobecného lekára pre deti a dorast môže plniť povinnú školskú dochádzku (predčasné zaškolenie dieťaťa na žiadosť rodičov).

Dokladom o získanom stupni vzdelania je osvedčenie o absolvovaní predprimárneho vzdelávania, ktoré vydáva materská škola.

Osvedčenie o absolvovaní predprimárneho vzdelania môžu vydať len materské školy zaradené do siete škôl a školských zariadení (v súlade so zákonom č. 596/203 Z. z. o štátnej správe v školstve a školskej samospráve...).

3. Profil absolventa – vzdelanostný model absolventa predprimárneho stupňa

Absolvent predprimárneho vzdelávania má poznatky a schopnosti, ktoré majú význam vo vzťahu k propedeutike (základom) kultúrnej, čitateľskej, matematickej a prírodovednej gramotnosti.

Absolvent predprimárneho vzdelania je pripravený na vstup do primárneho vzdelávania v základnej škole a na ďalší aktívny život v spoločnosti.

Profil absolventa je koncipovaný prostredníctvom kompetencií (spôsobilostí) dieťaťa (uvedených v nasledovnej tabuľke).

Vzhľadom na vývinové špecifiká predškolského veku sú medzi kompetencie (spôsobilosti) zaradené aj psychomotorické kompetencie. Spoločenské a občianske kompetencie sú integrované do osobnostných (intrapersonálnych) a sociálnych (interpersonálnych) kompetencií.

V materskej škole sa rozvíjajú tieto kompetencie (spôsobilosti):

1. Psychomotorické kompetencie

2. Osobnostné (intrapersonálne) kompetencie

- a) Základy sebauvedomenia
- b) Základy angažovanosti

3. Sociálne (interpersonálne) kompetencie

4. Komunikatívne kompetencie

5. Kognitívne kompetencie

- a) Základy riešenia problémov
- b) Základy kritického myslenia
- c) Základy tvorivého myslenia

6. Učebné kompetencie

7. Informačné kompetencie

Vymedzenie kompetencií (spôsobilostí) treba chápať relatívne, nakoľko **v predškolskom období ide o dosahovanie základov kompetencií dieťaťa.**

Kompetencie sú spracované na základe Odporúčania Európskeho parlamentu a Rady Európskej únie z 18. decembra 2006 o kľúčových kompetenciách pre celoživotné vzdelávanie (2006/962/ES).

Kompetencie (spôsobilosti) dieťaťa predškolského veku

<p>1. Psychomotorické kompetencie (spôsobilosti)</p>	<p>Dieťa na konci predprimárneho vzdelávania:</p> <ul style="list-style-type: none"> – používa v činnosti všetky zmysly, – ovláda pohybový aparát a telesné funkcie, – prejavuje túžbu a ochotu pohybovať sa, – ovláda základné lokomočné pohyby, – používa osvojené spôsoby pohybových činností v nových, neznámych, problémových situáciách, – využíva globálnu motoriku prekonávaním prírodných a umelých prekážok, – prejavuje grafomotorickú gramotnosť, – správa sa ohľaduplne k svojmu zdraviu a k zdraviu iných, – prejavuje pozitívne postoje k zdravému životnému štýlu
<p>2. Osobnostné (intrapersonálne) kompetencie a) Základy sebauvedomenia</p>	<ul style="list-style-type: none"> – uvedomuje si vlastnú identitu, – prejavuje v správaní vzťah k sebe a k iným, – vyjadruje svoje pocity a hodnotí svoj vlastný aktuálny citový stav, – odhaduje svoje možnosti a spôsobilosti, – správa sa sebaisto v rôznych situáciách, – uvedomuje si dôsledky svojho správania vzhľadom na iné osoby
<p>b) Základy angažovanosti</p>	<ul style="list-style-type: none"> – presadzuje sa s ohľadom na seba aj druhých, – obhajuje seba a iných, chorých, osoby so zdravotným znevýhodnením, slabých a bezbranných, – zaujíma sa o dianie v rodine, v materskej škole a v bezprostrednom okolí
<p>3. Sociálne (interpersonálne) kompetencie</p>	<ul style="list-style-type: none"> – pozerá sa na svet aj očami druhých, – správa sa empaticky k svojmu okoliu, – správa sa v skupine, kolektíve podľa spoločenských pravidiel a noriem, – hrá sa a pracuje vo dvojici, v skupine, kolektíve, – plánuje, organizuje a hodnotí činnosť, – zotrva v hre a inej činnosti a dokončí ju, – preberá spoluzodpovednosť za seba i za činnosť skupiny, – nadväzuje spoločensky prijateľným spôsobom kontakty s druhými a udržiava s nimi harmonické vzťahy, – rieši konflikty s pomocou dospelých alebo samostatne, – pomáha druhým s pomocou dospelého, aj samostatne, – akceptuje a rešpektuje multikultúrne odlišnosti detí a dospelých, – prejavuje ohľaduplnosť k svojmu prostrediu

<p>4. Komunikatívne kompetencie</p>	<ul style="list-style-type: none"> - vedie monológ, nadväzuje a vedie dialóg a rozhovor s deťmi i dospelými, - počúva aktívne a s porozumením myšlienky a informácie z rôznych médií, - vyjadruje a komunikuje svoje myšlienky, názory, reprodukuje oznamy, texty, - volí primeraný, kreatívny spôsob komunikácie vzhľadom na situáciu, - komunikuje osvojené poznatky, - prejavuje predčitateľskú gramotnosť, - chápe a rozlišuje, že niektorí ľudia sa dorozumievajú aj inými jazykmi
-------------------------------------	--

<p>5. Kognitívne kompetencie</p> <p>a) Základy riešenia problémov</p>	<ul style="list-style-type: none"> - hľadá a objavuje súvislosti medzi jednotlivými informáciami, objavuje tie, ktoré sú nápomocné pri riešení problému, - rieši samostatne alebo s pomocou učiteľa problémy v osobnej a spoločenskej rovine, - rieši jednoduché problémové úlohy, - uplatňuje v hre a rôznych situáciách matematické myslenie
<p>b) Základy kritického myslenia</p>	<ul style="list-style-type: none"> - porovnáva podobnosti a rozdiely predmetov, javov, osôb, atď., - odôvodňuje svoje názory, prejavuje postoje, vyslovuje jednoduché úsudky, - hodnotí spontánne a samostatne vo svojom bezprostrednom okolí, čo sa mu páči/nepáči, čo je správne/nesprávne, čo je dobré/zlé na veciach, osobách, názoroch
<p>c) Základy tvorivého myslenia</p>	<ul style="list-style-type: none"> - uplatňuje vlastné predstavy pri riešení problémov, - nachádza neobvyklé odpovede alebo riešenia, - objavuje a nachádza funkčnosť vecí, predstáv alebo myšlienok, uvedomuje si ich zmeny, - objavuje algoritmus riešenia úloh pokusom a omylom alebo podľa zadávaných inštrukcií, odstraňuje prípadnú chybu

6. Učebné kompetencie	<ul style="list-style-type: none"> - prejavuje zvedavosť a spontánny záujem o spoznávanie nového, - využíva primerané pojmy, znaky a symboly, - pozoruje, skúma, experimentuje, - objavuje a hľadá súvislosti medzi vlastnými skúsenosťami a poznatkami, - aplikuje v hre, rôznych aktivitách a situáciách získané poznatky a skúsenosti, - kladie otázky a hľadá odpovede, aby porozumelo obklopujúcemu svetu vecí, javov, dejov a vzťahov, - učí sa spontánne (vlastnou zvedavosťou) aj zámerne (pod učiteľovým vedením), - vyvíja vôľové úsilie v hre a inej činnosti, - prekonáva prekážky v učení, - plánuje a organizuje si optimálne prostredie na činnosť, - prejavuje aktivitu v individuálnom i skupinovom učení, - hodnotí vlastný výkon, teší sa z vlastných výsledkov, uznáva aj výkon druhých, - zvláda základy učenia sa na základe osobnej motivácie, - naučí sa pracovať s hračkami, knihou, učebnými pomôckami, - sústreďí sa primerane dlhý čas na hru a na zámernú riadenú výchovno-vzdelávaciu činnosť
-----------------------	--

7. Informačné kompetencie	<ul style="list-style-type: none"> - prejavuje radosť zo samostatne získaných informácií, - využíva rôzne zdroje získavania a zhromažďovania informácií aj mimo materskú školu (od osôb v okolitom prostredí, z detských kníh, časopisov a encyklopédií, prostredníctvom informačno-komunikačných technológií, z rôznych médií)
---------------------------	---

Súbor kompetencií slúži pre učiteľov, aby vedeli, kam majú smerovať svoje pedagogické pôsobenie prostredníctvom cieľavedomej, zmysluplnej a rozvojových možností detí primeranej výchovno-vzdelávacej činnosti.

Na to, aby deti získali kompetencie (spôsobilosti), je **žiaduca** najmä zásadná **zmena obsahu a spôsobu vzdelávania, metód a edukačných stratégií** smerom k **participatívne, interaktívne a zážitkové učenie**, ktoré je založené na skúsenosti a prepojené so životom.

Tento aspekt sa zohľadnil nielen pri vymedzení kompetencií (spôsobilostí) detí, ale aj pri koncipovaní obsahu výchovy a vzdelávania a jeho štruktúre a v rámci tohto obsahu aj pri tvorbe **vzdelávacích štandardov**.

4. Vzdelávacie oblasti

Štátny vzdelávací program pre materské školy (ďalej len program) má názov **Dieťa a svet**.

Filozofia programu vychádza z poznatkov pedagogického výskumu, praktických poznatkov a skúseností pedagogickej obce, zo štúdia kurikulárnej predškolskej problematiky tak domácej ako aj zahraničnej literatúry, Vygotského teórie, Maslowovej hierarchie potrieb, taxonómie Blooma, Andersonovej, Hilla, Krathwohla, Williamsa, Massia, Harrowovej, Simpsonovej, Dave, Tollingerovej, Zelinu, Zelinovej a ďalších.

Tvorbu programu ovplyvnili viaceré vzdelávacie koncepcie – **najmä** však **tvorivo-humanistická koncepcia**, z ktorej vychádza aj Milénium – Národný program rozvoja výchovy a vzdelávania v Slovenskej republike. V strede záujmu tejto koncepcie je dieťa ako aktívne vzdelávajúci sa subjekt, sleduje sa rozvoj jeho osobnosti. Táto koncepcia má na zreteli, aby sa dieťa nielen učilo a naučilo, ale aby bolo jeho vzdelávanie spojené s humánnymi aspektmi – aby v ňom bola pokojná atmosféra, aby sa eliminoval stres, aby sa deti v materskej škole cítili spokojné, neohrozované, aby boli učiteľmi prijímané také aké sú, bez predsudkových rozdielov. Dôraz sa kladie na rozvíjanie kognitívnych aj nonkognitívnych funkcií osobnosti.

Popri nej sa vychádzalo aj z **kognitívno-psychologickej koncepcie a sociokognitívnej koncepcie vzdelávania**. Pri tvorbe programu sa zohľadnilo, že v materskej škole sú ústrednými aktérmi dieťa a učiteľ. Z uvedeného dôvodu sú v programe akceptovateľné interaktívne teórie rozvoja osobnosti, v ktorých ide o spoločnú prácu, **VŽDY S CIEĽOM, ktorým JE ROZVOJ DIEŤAŤA**, je to spoločná činnosť dieťaťa a učiteľa.

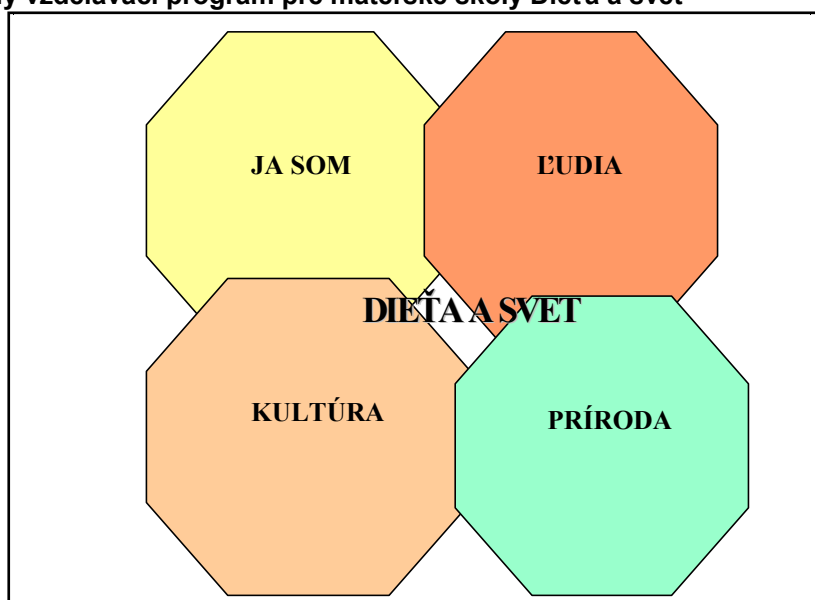
Hlavnou myšlienkou programu je:

- podporovať celostný osobnostný rozvoj dieťaťa,
- aktivizovať a motivovať rozvoj psychomotoriky, poznania, emocionality a sociability,
- rozvíjať tvorivosť a predstavy v každodenných aktivitách,
- pomôcť dieťaťu formovať vlastnú jedinečnosť a životné kompetencie (spôsobilosti).

Prostredníctvom programu sa realizuje kontinuálnou (plynulou) na seba nadväzujúcou dennou pedagogickou činnosťou rozvoj osobnostných kvalít dieťaťa v poznaní: samého seba, sveta ľudí, prírody, kultúry.

Program je integrovaný do štyroch tematických okruhov Ja som, Ľudia, Príroda, Kultúra (schéma).

Schéma Štátny vzdelávací program pre materské školy Dieťa a svet

Charakteristika tematických okruhov

Z obsahového hľadiska sú tematické okruhy zamerané:

Ja som – na rozvíjanie osobnostných kompetencií, zmyslov, vzťahu dieťaťa k rodine a k okoliu, na sebaopoznanie, sebaaprezentáciu, na sociálne, emocionálne, motorické

a kognitívne vnímanie života dieťaťa (telesný, duševný, duchovný, sociálny a emocionálny život).

Ľudia – na rozvíjanie sociálnych skúseností a vzťahu ku spoločenstvu ľudí, kontakty s ďalšími skupinami ľudí, na oboznamovanie sa s pracovnými a inými aktivitami ľudí, na rozvíjanie predstáv o miestach, kde ľudia žijú a tvoria, o prostrediach, v ktorých sa nachádzajú, o multikultúre, etnikách, rasách (ďalší ľudia, ľudstvo).

Príroda – na rozvíjanie poznania elementárnych zákonitostí života na zemi, prírodných javov, živých i neživých predmetov, na formovanie začiatkov ekologickej kultúry, na vytváranie (formovanie) pohľadu na svet prírody a vzťahu k prírode, na vytváranie základov svetoznázoru a získavanie základných vedomostí o zemi a vesmíre (zem, vesmír).

Kultúra – na rozvíjanie kontaktov dieťaťa so svetom duševných činností ľudí, rozvoja vnímania a uplatňovania hudobnej, literárnej a výtvarnej kultúry (predmetný svet, svet hry a svet umenia).

Tematické okruhy **sa vzájomne prelínajú a dopĺňajú. Plnia sa integrovane** v globálnom a nepretržitom pedagogickom procese.

Každý tematický okruh zahŕňa **tri vzdelávacie oblasti rozvoja** osobnosti dieťaťa:

1. **perceptuálno-motorickú,**
2. **kognitívnu,**
3. **sociálno-emocionálnu.**

Členenie vzdelávacích oblastí je výrazne **teoretické**. V **praktickej rovine** sa rozvíjajú **integrovane**, sú navzájom **prepojené, spolu súvisiace**. **Tematické okruhy a vzdelávacie oblasti rozvoja sa interaktívne prepájajú.**

Tematické okruhy a vzdelávacie oblasti rozvoja sú prostriedkom na dosiahnutie **špecifických (konkrétnych, operacionalizovaných) cieľov** v procesuálnej činnosti. Pri dosahovaní špecifických cieľov sa **rozvíja osobnosť dieťaťa celostne**, aj keď je formulácia konkrétneho cieľa včlenená do niektorej vzdelávacej oblasti rozvoja.

Vzdelávacie oblasti v sebe zároveň v rôznej miere zahŕňajú podoblasti – **pohybovú, zdravotnú, prírodovednú, matematicko-logickú, jazykovú, komunikatívnu, etickú, vlasteneckú, informačnú, umelecko-expresívnu** (hudobnú, výtvarnú, literárnu), **pracovnú**, ako aj prierezové témy – **osobnostný a sociálny rozvoj, ochranu života a zdravia, dopravnú výchovu – výchovu k bezpečnosti v cestnej premávke, environmentálnu, mediálnu, multikultúrnu výchovu, výchovu k tvorivosti, rozvoj predčitateľskej gramotnosti a gramotnosti vo všeobecnosti, informačno-komunikačné technológie.**

Obsah výchovy a vzdelávania má **rámcový charakter**. **Rozpracúva sa** na podmienky materskej školy **v školskom vzdelávacom programe**. Detailnejšie sa na základe poznania aktuálnych rozvojových možností detí **konkretizuje v plánoch výchovno-vzdelávacej činnosti.**

Program rešpektuje:

- rodinu dieťaťa predškolského veku,
- vývinové špecifiká – vývinové zvláštnosti a osobitosti dieťaťa predškolského veku,
- možnosti, predpoklady, schopnosti, zručnosti a vedomosti dieťaťa predškolského veku,
- individuálne potreby, záujmy a postoje dieťaťa predškolského veku,
- prirodzenú aktivitu a experimentovanie dieťaťa,
- špecifiká predškolskej výchovy a vzdelávania,

- vzájomné integrované prepájanie jednotlivých tematických okruhov a vzdelávacích oblastí rozvoja osobnosti dieťaťa,
- činnosť, hrový charakter pedagogického procesu, vykonávaného prostredníctvom hier a výchovno-vzdelávacích činností,
- nutnosť cieľavedomého a systematického pozorovania, diagnostikovania,
- potrebu evalvovania (hodnotenia) pedagogického procesu (hodnotenie detí, učiteľov, autoevalváciu materskej školy).

5. Charakteristika a organizácia predprimárneho vzdelávania

Materská škola podporuje osobnostný rozvoj detí v oblasti sociálno-emocionálnej, intelektuálnej, telesnej, morálnej, estetickej, rozvíja schopnosti a zručnosti, utvára predpoklady na ďalšie vzdelávanie. Pripravuje na život v spoločnosti v súlade s individuálnymi a vekovými osobitosťami detí.

Na predprimárne vzdelávanie v materských školách sa prijímajú spravidla deti **od troch do šiestich rokov veku**; ak je voľná kapacita, možno prijať aj deti od dvoch rokov veku. **Prednostne sa prijímajú deti, ktoré dovърšili piaty rok veku, deti s odloženým začiatkom plnenia povinnej školskej dochádzky a deti s dodatočne odloženým začiatkom plnenia povinnej školskej dochádzky.**

Do triedy materskej školy sa zaraďujú spravidla deti rovnakého veku. Deti, ktoré majú v nasledujúcom roku začať plniť povinnú školskú dochádzku sa obvykle zaraďujú do samostatnej triedy. Samostatné triedy sa môžu vytvárať aj pre deti, ktoré sa učia cudzí jazyk.

Materská škola môže organizovať pobyty detí v škole v prírode, výlety, exkurzie, saunovanie, športový výcvik a ďalšie aktivity len s informovaným súhlasom zákonného zástupcu dieťaťa a po dohode so zriaďovateľom.

Vzhľadom na špecifiká predprimárneho vzdelávania sa v materských školách nevypracúvajú rámcové učebné plány (ani v štátnom, ani v školských vzdelávacích programoch).

V materských školách sa **umožňuje vyučovanie náboženskej výchovy alebo náboženstva**, ktoré zabezpečujú registrované cirkvi a náboženské spoločnosti.

Predprimárne vzdelávanie sa uskutočňuje formou:

- a) celodenného niekoľkoročného predškolského vzdelávania,
- b) samostatných tried pre deti, ktoré majú v nasledujúcom roku plniť povinnú školskú dochádzku,
- c) samostatných tried pre deti, ktoré majú v nasledujúcom roku plniť povinnú školskú dochádzku s priamou účasťou zákonných zástupcov na výchove a vzdelávaní (so súhlasom riaditeľa materskej školy) v kombinácii s domácou prípravou detí,
- d) poldenného zaškolenia v rozsahu štyroch až päť hodín denne v dopoludňajšom alebo popoludňajšom čase,
- e) individuálneho predškolského vzdelávania.

6. Vzdelávacie štandardy

Vzdelávacie štandardy pozostávajú z obsahových a výkonových štandardov.

V obsahových štandardoch sa nachádza obsah, ktorý rešpektuje vývinové potenciality (možnosti) dieťaťa predškolského veku a opiera sa o detskú skúsenosť a poznanie.

Obsahové štandardy možno chápať ako záväzok pre učiteľa. Obsahujú základný rozsah učiva, ktorý má dieťa zvládnuť primerane svojim rozvojovým možnostiam prostredníctvom aktivizujúcich metód.

Obsahové štandardy predstavujú prostriedok vzdelávania detí predškolského veku a slúžia na rozvíjanie elementárnych základov kompetencií (spôsobilostí).

Výkonové štandardy sú formulované v špecifických (konkrétnych – operacionalizovaných) cieľoch.

Výkonové štandardy sú koncipované ako **cieľové požiadavky, ktoré má dosiahnuť dieťa na konci predškolského obdobia**, aby získalo predprimárne vzdelanie.

6.1 Obsahové a výkonové štandardy v tematickom okruhu JA SOM

Perceptuálno-motorická oblasť	
Obsahové štandardy	Výkonové štandardy (špecifické ciele)
<p>Svalové napätie a dýchanie. Uplatnenie lateralít v pohybe. Hrubá motorika. Rovnováha. Orientácia v priestore. Základné lokomočné pohyby (chôdza, beh, skok, lezenie, hádzanie a chytanie). Základné polohy, postoje a pohyby (stoj, sed, ľah, kľak, atď.). Manipulácia s náčiním. Pohyb na náradí. Pravidlá, rešpektovanie a spolupráca. Pohyb ako prostriedok upevňovania zdravia.</p>	<ul style="list-style-type: none"> – kontrolovať pri pohybe svalové napätie a dýchanie, – prejaviť v rôznych pohybových činnostiach vlastnú lateralitu, – vedieť udržať rovnováhu, – orientovať sa v priestore (vo vzťahu k vlastnej osobe), – ovládať základné lokomočné pohyby, – zaujať rôzne postavenia podľa pokynov, – poznať názvy základných polôh, postojov a pohybov, – napodobňovať pohyb v rôznych podmienkach (s náčiním, na náradí), – pohybovať sa okolo osi vlastného tela (obraty, kotúle), – manipulovať s rôznymi predmetmi, náčiním (rukami, nohami, kolenami, hlavou, zdvíhať, nosiť, podávať, gúľať, pohadzovať, odrážať, kopať, driblovať, balansovať), – dodržiavať zvolené pravidlá, spolupracovať, rešpektovať ostatných, – zaujať adekvátne postoje k pohybu a športovým aktivitám
<p>Pracovné návyky.</p>	<ul style="list-style-type: none"> – zvládnuť sebaobslužné činnosti (obliekať sa, obúvať sa, umývať sa, čistiť si zuby atď.) a návyky správneho stolovania (jesť s príborom, udržiavať čistotu pri jedle, atď.), – zachovať v pracovných a technických činnostiach návyky poriadku a čistoty (upratať po sebe, dávať si pozor na odev,

Perceptuálno-motorická oblasť	
Obsahové štandardy	Výkonové štandardy (špecifické ciele)
	atď.)
Jemná motorika. Práca s rôznym materiálom. Pracovné techniky. Technická tvorivosť. Elementárne základy práce s počítačom.	<ul style="list-style-type: none"> – zhotoviť výtvary z rozmanitého materiálu, vrátane odpadového, rôznymi technikami (strihať, lepiť, tvarovať materiál atď.), uplatňovať pri tom technickú tvorivosť, – zhotoviť výtvary zo skladačiek a stavebníc z rôzneho materiálu postupne od väčších dielcov až po drobné dieliky podľa vlastnej fantázie a podľa predlohy, – zvládnuť na základe nápodoby a slovných inštrukcií dospelého na elementárnej úrovni prácu s počítačom – pracovať s detskými edukačnými programami <p>Poznámka: cieľ sa plní za predpokladu, ak sú v materskej škole vytvorené vhodné podmienky.</p>
Vizuomotorika. Grafomotorika. Základné grafické tvary.	<ul style="list-style-type: none"> – sedieť správne a dodržiavať sklon papiera pri kreslení na stole, – využívať koordináciu zraku a ruky, – kresliť veľkými grafickými pohybmi, – kresliť uvoľnenou rukou, plynulo a smelo, – držať správne grafický materiál a používať primeranú intenzitu tlaku na podložku pri používaní rôznych techník, – znázorňovať graficky motivovaný pohyb vychádzajúci z ramenného kĺbu (kývanie, mletie, hojdanie, navíjanie), zápästia (vertikálne línie, horizontálne línie, krivky, slučky) a pohybu dlane a prstov (horný a dolný oblúk, lomená línia, vlnovka, ležatá osmička, fiktívne písmo)

Kognitívna oblasť	
Obsahové štandardy	Výkonové štandardy (špecifické ciele)
Meno a priezvisko dieťaťa. Rodina a jej členovia. Postoje k členom rodiny.	<ul style="list-style-type: none"> – predstaviť sa menom i priezviskom, – rozlíšiť a pomenovať členov rodiny, – zaujať postoj k členom rodiny, vrátane novonarodeného člena rodiny, a vyjadriť ho prostredníctvom rôznych umeleckých výrazových prostriedkov

Kognitívna oblasť	
Obsahové štandardy	Výkonové štandardy (špecifické ciele)
Orientácia v bezprostrednom okolí domova a materskej školy. Postoje k domovu.	<ul style="list-style-type: none"> – orientovať sa v tesnej blízkosti domova a materskej školy, – rozlíšiť dominanty svojho bydliska, – zaujať postoj k svojmu domovu a vyjadriť ho prostredníctvom rôznych umeleckých výrazových prostriedkov
Ľudské telo. Umelecké stvárnenie ľudskej postavy.	<ul style="list-style-type: none"> – určiť na základe viacmyslového vnímania časti tela a jednoduchým spôsobom opísať ich funkciu, – vnímať a určiť viacerými zmyslami niektoré životne dôležité orgány (srdce, pľúca, mozog, atď.), – prejať pozitívne postoje k svojmu telu a vyjadriť ich prostredníctvom rôznych umeleckých výrazových prostriedkov, – aplikovať poznatky o svojom tele pri zobrazovaní a vytváraní ľudskej postavy (s uplatnením rôznych výtvarných a pracovných techník)
Zdravotný stav, postoje k zdraviu. Zásady ochrany vlastného zdravia. Riešenie krízových situácií ohrozujúcich zdravie. Ochrana proti drogám. Možnosti poškodenia zdravia. Zdravé potraviny.	<ul style="list-style-type: none"> – rozlíšiť a jednoduchým spôsobom intuitívne opísať stav zdravia a stav choroby, – dodržať zásady ochrany zdravia (s pomocou dospelých), – zaujať pozitívne postoje k svojmu zdraviu i k zdraviu iných a vyjadriť ich prostredníctvom rôznych umeleckých výrazových prostriedkov, – privolať pomoc dospelého v krízových situáciách, v ktorých je ohrozené jeho zdravie, prípadne zdravie iných, – uvedomiť si nebezpečenstvo kontaktu s neznámymi osobami (odmietnuť sladkosti od neznámych osôb, vnímať to ako nebezpečenstvo ohrozenia zdravia), – rozlíšiť príčiny možného nebezpečenstva a poškodenia zdravia pri zakázanej manipulácii s niektorými predmetmi, napr. s ostrými predmetmi, zápalkami, liekmi, chemikáliami, čistiacimi prostriedkami, elektrospotrebičmi, ale aj neznámymi prírodninami, – poznať, rozlíšiť, triediť a vyberať si zdravé potraviny
Bezpečnosť cestnej premávky.	<ul style="list-style-type: none"> – zdôvodniť význam dodržiavania pravidiel cestnej premávky vzhľadom na bezpečnosť, – poznať základné dopravné značky, riadiť sa podľa nich, – prechádzať bezpečne cez cestu pod

Kognitívna oblasť	
Obsahové štandardy	Výkonové štandardy (špecifické ciele)
	vedením starších osôb

Sociálno-emocionálna oblasť	
Obsahové štandardy	Výkonové štandardy (špecifické ciele)
<p>Komunikácia emócií. Vlastná jedinečnosť a jedinečnosť iných. Obhajovanie vlastného stanoviska v konflikte. Sebaregulácia. Rozhodovanie sa. Sebahodnotenie. Základné pravidlá kultúrneho správania.</p>	<ul style="list-style-type: none"> – pozdraviť, poďakovať a požiadať o pomoc, – komunikovať prijateľným spôsobom pozitívne a negatívne emócie a vyjadriť pocity, – uvedomovať si a uplatňovať vlastnú jedinečnosť a vlastné nápady so zreteľom na jedinečnosť iných detí v skupine, – obhajovať nenásilne vlastné stanovisko v prípade vzniku konfliktu, – prejsť sebareguláciu v hrách a iných aktivitách – konať s ohľadom na seba a druhých, – rozhodovať sa pre určitú činnosť, – hodnotiť svoje vlastné schopnosti v rôznych činnostiach, – uplatňovať a rešpektovať návyky kultúrneho správania a spoločenských pravidiel
<p>Kontakt v komunikácii. Počúvanie s porozumením. Pasívna a aktívna slovná zásoba. Zmysluplnosť rečového prejavu. Artikulácia hlások a hláskových skupín. Spisovná reč. Tvorivosť v rečovom prejave. Analyticko-syntetické činnosti so slovami.</p>	<ul style="list-style-type: none"> – naviazať neverbálny a verbálny kontakt s inými deťmi a dospelými, – predstaviť seba a svojho kamaráta, – počúvať s porozumením, – rozširovať si pasívnu a aktívnu slovnú zásobu, – uplatniť aktívnu slovnú zásobu vzhľadom na obsahový kontext (zmysluplne rozprávať o svojich pocitoch, zážitkoch, dojmach), – vedieť sluchom rozlišovať jednotlivé hlásky v slove, ich kvalitu a lokalizáciu, – vyslovovať správne a zreteľne všetky hlásky a hláskové skupiny, – uplatňovať spisovnú podobu materinského jazyka, – používať synonymá, antonymá a homonymá, vytvárať rýmy, – uplatňovať schopnosť analyticko-syntetických hier a činností so slovami

6.2 Obsahové a výkonové štandardy v tematickom okruhu ĽUDIA

Perceptuálno-motorická oblasť	
Obsahové štandardy	Výkonové štandardy (špecifické ciele)
Pravidlá a spolupráca v hudobno-pohybových hrách. Súladi pohybu, hudby a textu hry.	<ul style="list-style-type: none"> – dodržať pravidlá hudobno-pohybových hier, – uplatňovať spoluprácu v skupinovej hudobno-pohybovej alebo hudobno-dramatickej hre, – zladať pohybovú a hudobnú stránku v hudobno-pohybovej hre, – stvárniť hudobno-dramaticky textovú časť hry

Kognitívna oblasť	
Obsahové štandardy	Výkonové štandardy (špecifické ciele)
Ľudské činnosti a ich umelecké stvárnenie. Význam práce.	<ul style="list-style-type: none"> – poznať, slovne opísať a umelecky stvárniť rozmanité ľudské činnosti, – poznať a v hrách napodobniť prácu rodičov, – pochopiť význam práce na základe rozmanitých pracovných činností, – riešiť interaktívne úlohy v detských edukačných programoch <p>Poznámka: cieľ sa plní za predpokladu, ak sú v materskej škole vytvorené vhodné podmienky.</p>
Farby, farebná rozmanitosť vo vlastných produktoch.	<ul style="list-style-type: none"> – priradiť, rozoznať a pomenovať farby na obklopujúcich reáliách, – uplatňovať individuálne farebné videnie, – uplatňovať na základe vlastného pozorovania farebnú rozmanitosť vo výtvarných, pracovných i technických produktoch
Dopravné prostriedky.	<ul style="list-style-type: none"> – poznať, rozlíšiť, priradiť a triediť dopravné prostriedky podľa miesta pohybu (zem, voda, vzduch)

Kognitívna oblasť	
Obsahové štandardy	Výkonové štandardy (špecifické ciele)
<p>Priradovanie, triedenie, usporadúvanie, zostavovanie podľa kritérií. Číselný rad. Základné početové úkony v číselnom rade od 1 do 10. Rovinné (kruh, trojuholník, štvorec a obdĺžnik) a priestorové geometrické tvary (guľa, kocka, kváder, valec). Plošná a priestorová tvorivosť.</p>	<ul style="list-style-type: none"> – priradiť, triediť a usporiadať predmety podľa určitých kritérií (farba, tvar, veľkosť), – určiť rovnaké alebo rozdielne množstvo prvkov v skupine, – počítat' minimálne od 1 do 10, – priradiť číslo (nie číslicu) k danému počtu predmetov od 1 do 10, – vykonávať jednoduché operácie v číselnom rade od 1 do 10 (v spojitosti s manipuláciou s predmetmi alebo hračkami), – poznať, rozlíšiť, priradiť, triediť a určiť niektoré rovinné geometrické tvary, – poznať, rozlíšiť, priradiť, triediť a určiť niektoré priestorové geometrické tvary, – zostaviť z puzzle, rozstrihaných obrázkov, paličiek alebo geometrických tvarov obrazce a útvary podľa fantázie, predlohy a slovných inštrukcií
<p>Počúvanie s porozumením. Neslovné reakcie (pohyby, gestá, mimika). Pasívna a aktívna slovná zásoba v štátnom – slovenskom jazyku a v cudzom jazyku (angličtina, nemčina, atď.). Spisovná podoba jazyka.</p>	<ul style="list-style-type: none"> – počúvať s porozumením, – reagovať neslovné na otázky a pokyny, – reagovať slovné na jednoduché otázky jednoslovnou, viacslovnou odpoveďou alebo jednoduchou frázou, – komunikovať jednoduchými vetnými konštrukciami v štátnom – slovenskom jazyku a v cudzom jazyku, – používať spisovnú podobu štátneho – slovenského alebo cudzieho jazyka <p>Poznámka: komunikácia v štátnom jazyku sa vzťahuje na deti navštevujúce materské školy s iným vyučovacím jazykom a na deti iných národností (vrátane cudzincov); komunikácia v cudzom jazyku sa vzťahuje na všetky deti navštevujúce materské školy, ktorých rodičia o to prejavia záujem.</p>

Sociálno-emocionálna oblasť	
Obsahové štandardy	Výkonové štandardy (špecifické ciele)
Orientácia v emóciách iných osôb. Delenie, pomoc, obdarovanie. Riešenie konfliktov.	<ul style="list-style-type: none"> – rozlišovať pozitívne i negatívne emócie druhých osôb, – rozdeliť sa, obdarovať niekoho a pomôcť inému, – nenásilne riešiť konflikt s iným dieťaťom/deťmi, dohodnúť sa na kompromise, – vyjadriť elementárne hodnotiace postoje k správaniu iných
Otvorená komunikácia. Akceptácia názorovej odlišnosti.	<ul style="list-style-type: none"> – komunikovať otvorene bez bariér a predsudkov, – prijať v rozhovore s inými deťmi názorovú odlišnosť, prijateľným spôsobom obhajovať svoje vlastné názory
Rozmanitosť ľudských vlastností. Základy empatie.	<ul style="list-style-type: none"> – hodnotiť a rozlišovať pozitívne i negatívne charakterové vlastnosti ľudí na základe reálnych i fiktívnych situácií, – zaujať pozitívne a empatické postoje k chorým, osobám so zdravotným postihnutím, starým ľuďom, multikultúrnej a socioeconomickej rozmanitosti ľudstva

6.3 Obsahové a výkonové štandardy v tematickom okruhu PRÍRODA

Perceptuálno-motorická oblasť	
Obsahové štandardy	Výkonové štandardy (špecifické ciele)
Pohyb v prírode. Umelá lokomócia. Otužovanie. Pohyb s rôznymi pomôckami. Špeciálne pohybové zručnosti a schopnosti (kízanie, bobovanie, hry s vodou, atď.).	<ul style="list-style-type: none"> – pohybovať sa v rôznom prostredí (sneh, ľad, voda) bez strachu a zábran, – otužovať sa prostredníctvom vody, snehu, vetra, slnka, – modifikovať pohyb v zmenených podmienkach alebo v problémových situáciách, – pohybovať sa rôznymi spôsobmi medzi prírodnými alebo umelými prekážkami, – využívať na pohyb rôzne pomôcky, – zvládnuť na elementárnej úrovni špeciálne pohybové zručnosti a schopnosti, – zvládnuť turistickú vychádzku do blízkeho prírodného okolia

Perceptuálno-motorická oblasť	
Obsahové štandardy	Výkonové štandardy (špecifické ciele)
Výtvarná, pracovná a technická tvorivosť.	<ul style="list-style-type: none"> – prejať zručnosti a praktickú tvorivosť pri vytváraní produktov z prírodných prostredníctvom využitia rôznych pracovných a výtvarných techník

Kognitívna oblasť	
Obsahové štandardy	Výkonové štandardy (špecifické ciele)
Ročné obdobia. Rastlinná a živočíšna ríša. Význam prírodného prostredia.	<ul style="list-style-type: none"> – rozlíšiť podľa typických znakov ročné obdobia, – určiť niektoré pozorovateľné spojitosti medzi rastlinnou a živočíšnou ríšou, – zdôvodniť význam prírodného prostredia na základe pozorovania a zážitkov z prírody
Zvieratá a živočíchy. Domáce zvieratá.	<ul style="list-style-type: none"> – poznať, rozlíšiť a určiť na základe priameho alebo sprostredkovaného pozorovania niektoré domáce, lesné a exotické zvieratá, vtáky a voľne žijúce živočíchy, – zdôvodniť úžitok niektorých domácich zvierat, – zaujať pozitívne postoje k zvieracej ríši, – poznať nebezpečenstvo vyplývajúce z dotýkania sa neznámych zvierat
Kvety. Starostlivosť o rastliny. Stromy a kríky. Huby.	<ul style="list-style-type: none"> – poznať, opísať a rozlíšiť niektoré kvety, – uvedomiť si a vedieť zdôvodniť význam starostlivosti o rastliny, – poznať, opísať a rozlíšiť stromy a kríky a zdôvodniť ich odlišnosť, – vedieť, že huby sú jedlé a nejedlé
Živá a neživá príroda. Počasie. Elementárne predstavy o zemi. Elementárne predstavy o slnku. Elementárne predstavy o mesiaci a hviezdach.	<ul style="list-style-type: none"> – poznať, rozlíšiť zložky živej a neživej prírody, – poznať, opísať, rozlíšiť prírodné javy ovplyvnené počasím, – vyjadriť rôznymi umeleckými výrazovými prostriedkami vlastné predstavy o zemi získané pozorovaním a z rôznych médií, – vyjadriť rôznymi umeleckými výrazovými prostriedkami predstavy o slnku získané pozorovaním a z rôznych médií, – vyjadriť rôznymi umeleckými výrazovými prostriedkami predstavy o mesiaci a hviezdach získané pozorovaním a z rôznych médií

Sociálno-emocionálna oblasť	
Obsahový štandard	Výkonový štandard (špecifické ciele)
Krásy prírody. Hodnotenie prírodného prostredia. Ochranárske postoje k prírode.	<ul style="list-style-type: none"> – citlivo vnímať krásu prírody, jej čaro a jedinečnosť, – hodnotiť prírodné prostredie, – prejavíť vzťah a ochranárske postoje k prírodnému prostrediu a stvárať ich prostredníctvom rôznych umeleckých výrazových prostriedkov, – prakticky uplatniť návyky starostlivosti o prírodu (nezahadzovať odpadky, hrabať lístie, atď.), – rozprávať pocity, zážitky, dojmy zo starostlivosti o prírodu a zobraziť ich

6.4 Obsahové a výkonové štandardy v tematickom okruhu KULTÚRA

Perceptuálno-motorická oblasť	
Obsahové štandardy	Výkonové štandardy (špecifické ciele)
Rytmizácia hrou na telo pri postojoch, chôdzi, behu. Reakcie na zmenu tempa hudby. Pohybové stvárnenie charakteru hudby. Tanec a pohybová improvizácia.	<ul style="list-style-type: none"> – rytmizovať samostatne hrou na telo 2/4, 3/4 takt pri rôznych postojoch, chôdzi, behu, – pohotovo reagovať na zmenu tempa hudobného sprievodu, – vyjadriť náladu piesne a hudby prirodzeným kultivovaným pohybom, – uplatňovať tanečné prvky (cvalové poskoky, poskočný krok, otočky, úklony), – uplatňovať získané schopnosti v pohybovej improvizácii podľa hudby

Kognitívna oblasť	
Obsahové štandardy	Výkonové štandardy (špecifické ciele)
Hračky a predmety.	<ul style="list-style-type: none"> – vnímať rôznorodosť hračiek a predmetov vo svojom okolí, – vnímať a rozoznať, že hračky a predmety sú z rôzneho materiálu, ktorý má rôzny povrch, tvar, farbu, veľkosť, atď.
Časové vzťahy.	<ul style="list-style-type: none"> – orientovať sa v časových vzťahoch jedného dňa, týždňa a roka v spojení s konkrétnymi činnosťami a prostredníctvom rozlišovania podstatných znakov, – rozlíšiť časové vzťahy – čo je teraz, dnes, čo bolo, včera, čo bude, zajtra
Bydlisko. Mestá a obce. Moja rodná vlasť.	<ul style="list-style-type: none"> – pomenovať miesto svojho bydliska, – vymenovať niektoré názvy ďalších miest

Kognitívna oblasť	
Obsahové štandardy	Výkonové štandardy (špecifické ciele)
	a obcí, – vedieť, že naša vlasť je Slovenská republika, – vedieť, že hlavným mestom je Bratislava, – poznať niektoré miestne a štátne symboly
Kultúrne dedičstvo, sviatky a ich oslavy. Umelecké stvárnenie prežívania sviatkov.	– zapojiť sa aktívne do prípravy osláv sviatkov a spoločenských udalostí vrátane udržiavania ľudových tradícií, – vyjadriť rôznymi umeleckými výrazovými prostriedkami pocity, dojmy a zážitky z osláv sviatkov
Rozmanitosť sveta. Umelecké stvárnenie dojmov z pozorovania sveta.	– overiť si z detských encyklopédií a iných médií, že svet je rozmanitý (pozostáva aj z oceánov, morí, riek, pohorí, lesov, pralesov, rozmanitej zvieracej ríše, atď.), – vyjadriť rôznymi umeleckými výrazovými prostriedkami pocity, dojmy z pozorovania sveta, príp. zážitky z návštevy zahraničia

Sociálno-emocionálna oblasť	
Obsahové štandardy	Výkonové štandardy (špecifické ciele)
Emocionalita v hre. Sociabilita v hre. Rôznorodosť hier. Tvorivosť v hre. Plánovanie, realizácia a hodnotenie hry.	– prejavovať radosť z hry, – zapojiť sa do skupinovej hry a vedieť spolupracovať v nej, – chápať rôznorodosť hier, – začať, rozvíjať a dokončiť hru, – uplatňovať tvorivosť v hre, – plánovať, realizovať a hodnotiť hru
Rytmizácia riekaniak a piesní. Spev piesní. Vyjadrenie charakteru piesne na detských hudobných nástrojoch a dramatickými výrazovými prostriedkami. Hudobná tvorivosť. Počúvanie piesní a hudby. Umelecké stvárnenie pocitov z počúvania hudby.	– rytmizovať ľudové riekanky a detské ľudové a umelé piesne hrou na tele alebo prostredníctvom Orffovho inštrumentára, – spievať v rozsahu kvinty (c1 – g1) – sexty (relatívne intonačne čisto), v prípade hudobného nadania aj v rozsahu oktávy (c1 – c2) s radosťou a primerane charakteru detskej ľudovej a umelej piesni s rôznou tematikou, – vyjadriť charakter piesne hrou na detských hudobných nástrojoch, – stvárniť detské piesne dramatickými výrazovými prostriedkami, – počúvať detské hudobné skladby s citovým zaangažovaním, – stvárniť pocity z počúvania hudby aj inými umeleckými výrazovými prostriedkami (výtvarnými, dramatickými, atď.),

Sociálno-emocionálna oblasť	
Obsahové štandardy	Výkonové štandardy (špecifické ciele)
	<ul style="list-style-type: none"> – použiť v hrách riekanky, vyčítanky s rôznou tematikou
<p>Experimentovanie s farbami. Výtvarná tvorivosť. Kreslenie, maľovanie, modelovanie. Výtvarné techniky. Plošné a priestorové výtvarné stvárňovanie. Kompozičné celky. Hodnotiace postoje k umeleckým dielam.</p>	<ul style="list-style-type: none"> – experimentovať s vlastnosťami farieb a uplatňovať ich tvorivé variácie, – pokryť celú plochu rozmanitými farbami, – kresliť, maľovať, modelovať v rôznych polohách (ľah, kľak, stoj, sed), – kresliť, maľovať, modelovať podľa vlastnej fantázie, predstáv a na tému, – kresliť, maľovať, modelovať rôznymi technikami, tvorivo a s použitím rôzneho materiálu, – kresliť, maľovať, modelovať, plošne a priestorovo zobrazovať ľudskú a zvieraciu postavu, – používať tvorivo rôzne výtvarné techniky, – tvoriť s využitím fantázie kompozičné celky, – vnímať a pozorovať krásu umeleckých diel, – hodnotiť postupne umelecké diela, architektonické riešenia významných budov
<p>Knihy, písmená a číslice. Detská, ľudová a autorská poézia a próza. Prednes literárnych útvarov. Voľná reprodukcia literárnych textov. Literárno-dramatická tvorivosť. Umelecké stvárnenie obsahu literárnych a dramatických diel. „Čítanie“ a „písanie“ jednoduchého príbehu.</p>	<ul style="list-style-type: none"> – prejavíť záujem o knihy, písmená, číslice, orientovať sa v knihách, – počúvať s porozumením a citovým zaangažovaním detskú ľudovú a autorskú poéziu, rozprávky a príbehy, – vnímať s citovým zaangažovaním bábkové divadlo a iné detské divadlo (činohru, spevohru), – zapamätať si a prednášať krátke literárne útvary, napr. riekanky, hádanky, vyčítanky, krátke detské básne, atď., – reprodukovať voľne ľudové a autorské rozprávky a príbehy, – vyjadriť rôznymi umeleckými výrazovými prostriedkami (výtvarne, hudobne, dramaticky, hudobno-dramaticky) pocity a dojmy z rozprávok, príbehov a divadla, – „čítať“ kreslený príbeh a obrázkový seriál, – „písať“ obrázkový list

Cesta za dobrou materskou školou je náročná, kľukatá, plná prekážok. Vyžaduje si prajné prostredie z každej stránky a od všetkých. Je to proces nikdy nekončiaci, ale veľmi prospešný budúcej úspešnosti dieťaťa a v jeho ďalšom vzdelávaní a živote.

7. Vyučovací jazyk

Vyučovacím jazykom v materských školách je štátny jazyk Slovenskej republiky. Deťom občanov patriacim k národnostným menšinám a etnickým skupinám sa zabezpečuje okrem práva na osvojenie si štátneho jazyka aj právo na výchovu a vzdelanie v ich jazyku za podmienok ustanovených školským zákonom.

Pre deti občanov patriacim k národnostným menšinám a etnickým skupinám sa výchova a vzdelávanie poskytuje v materských školách a v triedach, v ktorých sa výchova a vzdelávanie uskutočňuje **v jazyku príslušnej národnostnej menšiny**.

V materských školách alebo triedach, v ktorých sa výchova a vzdelávanie uskutočňuje v jazyku príslušnej národnostnej menšiny, je **súčasťou výchovno-vzdelávacej činnosti aj komunikácia v štátnom – slovenskom jazyku**.

Nepočujúcim deťom sa zaručuje aj právo na výchovu a vzdelávanie v posunkovej reči nepočujúcich.

Výchova a vzdelávanie v materskej škole sa môže uskutočňovať aj v cudzom jazyku (ďalej len „bilingválne vzdelávanie“). Cudzím jazykom sa v súlade so školským zákonom rozumie jazyk iného štátu, s ktorým Slovenská republika uzavrela dohodu, podľa ktorej bola zriadená materská škola alebo trieda s druhým vyučovacím jazykom tohto štátu, ktorého jazykom nie je jazyk národnostnej menšiny alebo etnickej skupiny.

V materských školách alebo v triedach s bilingválnym vzdelávaním je súčasťou vzdelávania aj komunikácia v štátnom – slovenskom jazyku.

8. Organizačné usporiadanie denných činností v materskej škole

Usporiadanie denných činností, pravidelne sa opakujúcich v konkrétnej materskej škole, sa spracúva vo forme denného poriadku. Denný poriadok má byť dostatočne pružný, má umožňovať reagovať na potreby a záujmy detí. Pri jeho zostavovaní je potrebné dbať na to, aby poskytoval priestor na pokojný, bezpečný a zmysluplný aktívny pobyt dieťaťa v materskej škole.

Pri usporiadaní denných činností sa:

- zabezpečuje vyvážené striedanie činností (optimálny biorytmus, bezstresové prostredie),
- dodržiavajú zásady zdravej životosprávy (zdravý životný štýl),
- vytvára časový priestor na hru a učenie dieťaťa,
- dodržiava pevne stanovený čas na činnosti zabezpečujúce životosprávu.

Súčasťou denného poriadku sú:

- hry a hrové činnosti,
- pohybové a relaxačné cvičenia,
- pobyt vonku,
- odpočinok,
- činnosti zabezpečujúce životosprávu (osobná hygiena, stravovanie, stolovanie).

Hry a hrové činnosti sú spontánne alebo učiteľkou navodzované hry a hrové aktivity detí. Súčasťou hier a hrových aktivít sú vopred plánované **edukačné aktivity**. Hry a hrové činnosti sa môžu v rámci zostavovania denného poriadku zaradiť aj 2 – 3 krát v dopoludňajších a odpoľudňajších hodinách.

Pohybové a relaxačné cvičenia obsahujú zdravotné cviky, relaxačné a dychové cvičenia. Realizujú sa **každý deň v určitom čase**, s dodržiavaním psychohygienických

zásad (pred jedlom/zásadne nie hneď po jedle, vo vyvetranej miestnosti, príp. vonku, atď.). Patria k vopred plánovaným aktivitám.

Pobyt vonku obsahuje pohybové aktivity detí, vychádzky, edukačné aktivity, atď. V záujme **zdravého psychosomatického rozvoja** dieťaťa sa **neodporúča vynechávať pobyt vonku. Realizuje sa každý deň.** Výnimkou, kedy sa nemusí uskutočniť, sú nepriaznivé klimatické podmienky, silný nárazový vietor, silný mráz, dážď (nie mrholenie). V jarých a letných mesiacoch sa pobyt vonku upravuje vzhľadom na intenzitu slnečného žiarenia a zaraďuje sa 2 krát počas dňa, v dopoludňajších i odopoludňajších hodinách.

Odpočinok sa realizuje v závislosti od potrieb detí s minimálnym trvaním 30 minút.

Činnosti zabezpečujúce životosprávu sa realizujú v pevne stanovenom čase. Odporúča sa dodržať **trojhodinový interval medzi podávaním jedla.** Čas podávania jedla sa stanovuje podľa podmienok prevádzky materskej školy.

Všetky organizačné formy denného poriadku sú po pedagogicko-psychologickej stránke rovnocenné. Majú vplyv na rozvoj osobnosti dieťaťa vo všetkých vzdelávacích oblastiach, a preto ich **pedagogicky usmerňujú kvalifikovaní učitelia predprimárneho vzdelávania.**

9. Organizačná forma predprimárneho vzdelávania

Predškolská výchova a vzdelávanie sa uskutočňuje počas celého pobytu dieťaťa v materskej škole.

Predprimárne vzdelávanie (vzdelávanie sa chápe ako organická súčasť výchovy, výchova je širší a vzdelávanie užší pojem) **sa realizuje prostredníctvom organizačnej formy – edukačnej aktivity.** Názov edukačná aktivita v sebe zahŕňa vyvážené realizovanie predškolskej výchovy i predškolského vzdelávania. úroveň.

Edukačná aktivita je navodená učiteľom. Je to cieľavedomá, systematická, zmysluplná, konkrétna výchovno-vzdelávacia činnosť.

Edukačná aktivita je organickou súčasťou denného poriadku.

Zastúpené je v nej **spontánne** – situačné **učenie** a na základe vhodnej a účinnej motivácie aj cieľavedomé, **zámerné** – intencionálne **učenie.** V edukačnej aktivite učiteľ v primeranej miere využíva **situačné rozhodovanie,** ktoré znamená schopnosť pohotovo reagovať na potreby a záujmy detí ako aj na ich rozdielnu rozvojovú úroveň.

Situačné rozhodovanie môže učiteľ nenásilne **využiť aj v iných organizačných formách denného poriadku,** napr. v hrách a hrových činnostiach, keď sa deti oboznamujú s cudzím jazykom alebo na pobyte vonku. Učiteľ sa rozhodne reagovať na pedagogické situácie a na základe vlastného improvizačného umenia vyťaží z týchto situácií čo najviac na rozvíjanie osobnosti detí v niektorej oblasti rozvoja alebo vo všetkých súbežne.

V **edukačnej aktivite** sa učiteľ usiluje uplatňovať všetky zásady, najmä zásadu cieľavedomosti, aktivity, názornosti, primeranosti. Učiteľ i dieťa je v role subjektu. Postavenie učiteľa je nedominantné. Učiteľ umožňuje dieťaťu čo najviac slobodného prejavu (najmä pozitívneho), napr. rečového, pohybového, hudobno-pohybového, výtvarného, dramatického, hudobno-dramatického, atď. Dieťaťu sa dostáva v každej pedagogickej situácii **pozitívny model správania.** Pri realizácii edukačnej aktivity je dôležité, aby sa dieťa mohlo za každých okolností nenásilne učiť a prežívať **zážitky úspechu.**

Výchovno-vzdelávacie požiadavky majú byť stanovované **mierne nad hranicu rozvojových možností detí** tak, aby ich deti mohli splniť a zároveň, aby učenie pociťovali ako odmenu za vynaložené úsilie (napr. ako uspokojenú zvedavosť, ktorá je základom akéhokoľvek poznania) a boli motivované k ďalšiemu učeniu.

Časové trvanie edukačnej aktivity má rešpektovať potreby dieťaťa a možnú **dĺžku udržania pozornosti detí** vzhľadom na vývinové osobitosti a **zákonitosti psychohygieny. Edukačná aktivita nesmie deti preťažovať.**

Výchovno-vzdelávacia činnosť v materskej škole (zohľadňuje špecifiká učenia v predškolskom období) zahŕňa rozmanité pedagogické situácie:

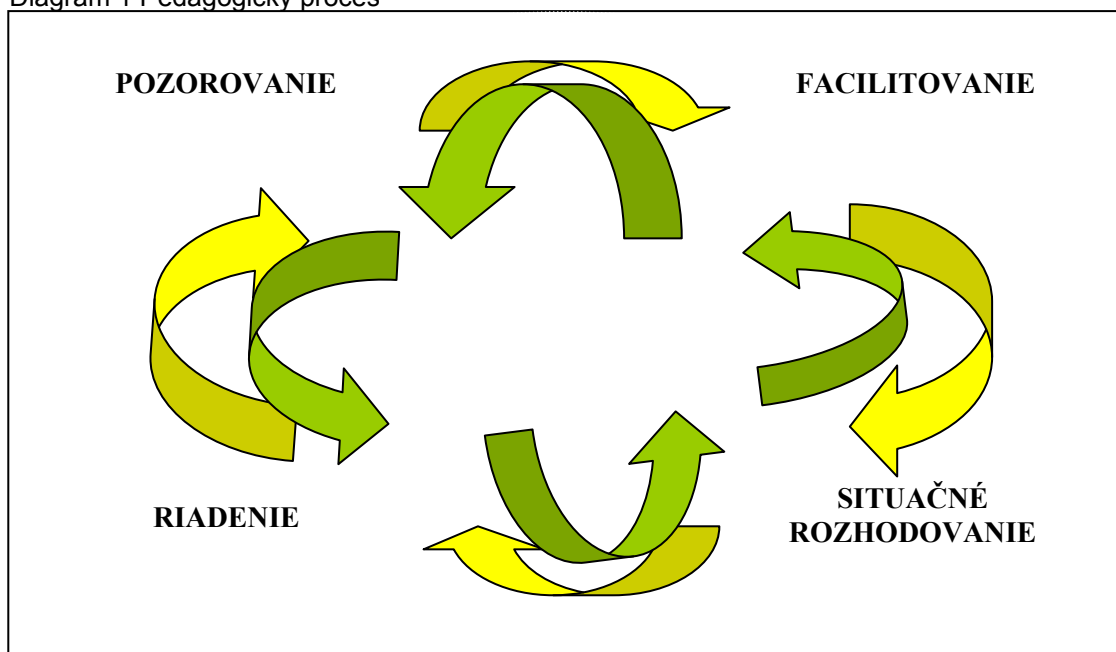
- spontánne hrové činnosti detí,
- pedagógom plánované, priamo riadené aktivity, hry a hrové činnosti,
- pedagógom plánované, nepriamo riadené aktivity, hry a hrové činnosti.

Učiteľ v rámci svojich kompetencií **riadi pedagogický proces prostredníctvom súboru dynamických, vzájomne súvisiacich výchovno-vzdelávacích činností**, ktoré sa striedajú v kruhu (diagram 1). **Nie je vylúčená zmena ich poradia.**

Tvoria ich:

- pozorovanie (ako metóda pedagogického diagnostikovania),
- facilitovanie (napomáhanie, uľahčovanie),
- situačné rozhodovanie,
- riadenie činnosti, vrátane spoluúčasti detí na riadení činnosti.

Diagram 1 Pedagogický proces

Edukačná aktivita (plánovaný, riadený pedagogický proces) **sa môže realizovať**:

- v priebehu hier a hrových činností,
- ako samostatná organizačná forma počas dňa,
- v rámci pobytu vonku.

Edukačná aktivita sa uskutočňuje prostredníctvom nasledovných foriem práce:

- v skupine detí (počet detí v skupine určuje učiteľ podľa pravidiel plánovanej edukačnej hry alebo činnosti alebo podľa vlastného uváženia),
- frontálne, súčasne so všetkými deťmi,
- individuálne.

Plánovanie výchovno-vzdelávacej činnosti je úplne v kompetencii učiteľa. Spôsob, forma, rozsah a časové trvanie plánov výchovno-vzdelávacej činnosti si určí a odsúhlasí každá materská škola **na prvej pedagogickej porade**. Nie je vylúčené, že v jednej materskej škole bude existovať viacero foriem plánovania súčasne.

Súčasťou každého plánu výchovno-vzdelávacej činnosti sú **výkonové štandardy (špecifické ciele)**. Ostatné súčasti plánov budú závisieť od potrieb učiteľa a jeho pedagogického majstrovstva, keďže **plány výchovno-vzdelávacej činnosti² sú pomôckou, pracovným materiálom učiteľa**.

10. Personálne zabezpečenie predprimárneho vzdelávania

Výchovno-vzdelávaciu činnosť v materských školách vykonávajú **učitelia predprimárneho vzdelávania**, ktorí spĺňajú podmienky odbornej a pedagogickej spôsobilosti v súlade s platnou legislatívou³.

Vyučovanie náboženskej výchovy a náboženstva vykonáva pedagogický zamestnanec s odbornou a pedagogickou spôsobilosťou, ktorý má aj cirkevné poverenie podľa vnútorných predpisov cirkvi alebo náboženskej spoločnosti.

V materských školách môžu pôsobiť aj **pedagogickí asistenti a odborní zamestnanci**, ktorí spĺňajú kvalifikačné predpoklady stanovené platnou legislatívou³.

Požiadavky na stupeň a odbor vzdelávania učiteľov predprimárneho vzdelávania, vrátane učiteľov v špeciálnych triedach a špeciálnych materských školách sú uvedené v legislatíve³.

Výchovno-vzdelávaciu činnosť pre deti so špeciálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami vykonávajú špeciálni pedagógovia, logopédi, pedagogickí asistenti, atď.

11. Materiálno-technické a priestorové zabezpečenie predprimárneho vzdelávania

Prostredie vytvára podmienky pre celkovú pohodu dieťaťa. Prostredie materskej školy môže pozitívne ovplyvňovať osobnosť dieťaťa len vtedy, keď dokáže v plnej miere uspokojovať jeho psychické, citové a telesné potreby. Mikroklíma prostredia materskej školy vplýva na pocit pohody, výkonnosť a únavu pri pohybe, hre, učení a práci.

Pre prostredie materskej školy, výber zariadenia, nábytku, textílií platia bezpečnostné a hygienické normy. Prostredie materskej školy má spĺňať **estetické a emocionálne kvality**. Má byť útulné, príjemné a harmonické. Harmonickosť prostredia je jeho premenlivou a ovplyvniteľnou zložkou. Deti mu spoločne s učiteľom vtlačajú osobitý pôvab (každá trieda je jedinečná), starajú sa o poriadok a jeho estetickú úpravu.

Prostredie úzko súvisí s cieľmi materskej školy, výchovno-vzdelávacou činnosťou, obsahom výchovy a vzdelávania, s učením sa dieťaťa.

Podnetnosť prostredia je najdynamickejšia vtedy, keď sa v ňom odrážajú každodenné pokroky, zmeny a novinky realizovaného programu. Učitelia materskej školy neustále navodzujú priaznivú sociálno-emocionálnu atmosféru v triede, cieľavedome vytvárajú podnetné prostredie pre spontánne i zámerné učenie a súčasne inšpirujú deti k aktívnej pomoci pri tvorbe takéhoto prostredia.

---

² Plán výchovno-vzdelávacej činnosti patrí k pedagogickej dokumentácii v súlade s § 29 zákona č. 596/2003 Z. z. o štátnej správe v školstve a školskej samospráve a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov.

³ Vyhláška MŠ SR č. 41/1996 Z. z. o odbornej a pedagogickej spôsobilosti pedagogických zamestnancov v znení neskorších predpisov.

Materiálne prostredie je základom vnútorného prostredia. Dôraz na materiálne vybavenie nesmie zatieniť samotné dieťa. Voľne, pre deti viditeľne uložené pomôcky sú súčasťou materiálneho vybavenia. Majú poskytovať deťom priame, bezprostredné zážitky, dať voľný priestor ich iniciatíve a podporiť a rozšíriť vnútornú motiváciu. Priestor, v ktorom dieťa žije a udalosti, ktoré naň pôsobia, sú rovnako dôležitými prvkami prostredia.

K štandardnému a nezastupiteľnému vybaveniu materských škôl patria **hračky**. Ich výberu, kvalite a veku primeranosti je potrebné venovať zvýšenú pozornosť.

Súčasťou materiálno-technického vybavenia materskej školy je detská a odborná literatúra, učebné pomôcky, telovýchovné náradie a náčinie, hudobné nástroje, didaktická a audiovizuálna technika, výpočtová technika, atď.

Podmienkou kvalitného plnenia školského vzdelávacieho programu je dostatočné vybavenie spotrebným materiálom na výtvarné, grafomotorické, pracovné činnosti.

Základným nábytkom pre deti sú stoly a stoličky. Parametre ich rozmerov sa menia v závislosti od rastu dieťaťa. Stolíky musia byť umiestnené vo svetlej časti miestnosti so správnym dopadom svetla.

Rozmiestnenie nábytku musí rešpektovať potrebu detí mať dostatok priestoru na hry, pohybové a relaxačné cvičenia a odpočinok. **Nábytok triedy** má rešpektovať antropometrické požiadavky (jeho výška, veľkosť má zodpovedať veľkosti detí, má predchádzať unaviteľnosti detí, atď.). Zariadenie má byť čo najjednoduchšie, prispôbené počtu detí, má byť vyhotovené z prírodných materiálov, voskované alebo morené ekologickými prípravkami, aby neškodilo zdraviu detí, má byť bezpečné a má rozvíjať estetické cítenie detí.

Ležadlá musia byť pružné, dostatočne pevné a stabilné, dobre tepelne izolované, ľahko prenosné a skladateľné.

Usporiadanie triedy by malo:

- umožniť deťom komunikáciu pri spoločných činnostiach v hrových skupinách,
- uľahčiť dieťaťu voľný styk s najbližším okolím,
- uľahčiť dieťaťu prístup k hračkám a pomôckam,
- umožniť dieťaťu plánovať a vytvárať hrové prostredie podľa vlastného zámeru,
- umožniť dieťaťu poznať vlastné pracovné tempo a umožniť mu uvedomiť si vlastné možnosti,
- umožniť dieťaťu ponechať vlastný výtvar v prostredí,
- umožniť dieťaťu tvoriť podľa vlastných predstáv na základe samostatného rozhodovania sa pri výbere činností,
- byť bezpečné, hygienické, estetické a funkčné,
- umožňovať dodržiavanie vopred stanovených pravidiel deťmi a učiteľmi pri ukladaní hračiek a pri manipulácii s predmetmi, učebnými pomôckami.

Vo vnútornom prostredí triedy je potrebné vymedziť:

- a) voľný priestor pre spoločné pohybové aktivity a pohybové hry,
- b) priestor pre hry a pracovné aktivity (hrové a pracovné kútiky, centrá).

Hrové a pracovné kútiky sa umiestňujú v priestore, ktorý je vybavený účelovo a slúži na spontánne hry detí a učiteľkou plánovanú a riadenú výchovno-vzdelávaciu činnosť. O tematickom zameraní hrových kútikov a ich obmieňaní rozhoduje učiteľ spolu s deťmi podľa plánovaných činností, zámerov a podľa záujmu detí o hrové prostredie.

Exteriér (vonkajšie prostredie) zahŕňa celkový ráz krajiny v ktorej dieťa žije, architektúru, a pod. Záleží aj od geografických podmienok, kultúrnych zvykov, sociálnych faktorov.

Vonkajšie priestory by mali umožňovať:

- pohybové činnosti (na náradí, voľné pohybové činnosti),
- tvorivé, konštrukčné a umelecké činnosti,
- komunikatívne činnosti (nadväzovanie kontaktov),
- špeciálne činnosti (navodzované alebo vedené učiteľom).

Areál materskej školy tvoria ihriská, záhrada, spevnené plochy a príp. aj hospodárska časť dvora. Zariadenie ihriska sú: preliezačky, hojdačky, pieskovisko, bazén, dopravné ihrisko a pod. Oplotenie záhrady je nevyhnutné z bezpečnostných a hygienických dôvodov.

Zariadenie, ktoré je **v záhrade** stabilne nainštalované, musí byť pevné a odolné voči mechanickým zásahom a poveternostným vplyvom.

Pre deti so špeciálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami je potrebné zaistiť všetky materiálo-technické podmienky nevyhnutné ich pre výchovno-vzdelávaciu činnosť.

12. Podmienky na zaistenie bezpečnosti a ochrany zdravia pri výchove a vzdelávaní

Podľa zákona č. 124/2006 Z. z. o bezpečnosti a ochrane zdravia pri práci a o zmene a doplnení niektorých zákonov, ktorý možno aplikovať na **podmienky na zaistenie bezpečnosti a ochrany zdravia pri výchove a vzdelávaní**, zriaďovateľ a riaditeľ materskej školy je povinný starať sa o bezpečnosť a ochranu zdravia detí a všetkých dospelých osôb, ktoré sa nachádzajú s jeho vedomím na jeho pracovisku a v jeho priestoroch.

Materské školy sú pri výchove a vzdelávaní, pri činnostiach priamo súvisiacich s výchovou a vzdelávaním a pri poskytovaní služieb povinné:

- prihliadať na základné fyziologické potreby detí,
- vytvárať podmienky na zdravý vývin detí a na predchádzanie sociálno-patologických javov,
- zaistiť bezpečnosť a ochranu zdravia detí,
- poskytnúť nevyhnutné informácie na zaistenie bezpečnosti a ochrany zdravia detí,
- viesť evidenciu registrovaných školských úrazov detí, ku ktorým došlo počas výchovno-vzdelávacej činnosti alebo pri činnostiach organizovaných materskou školou.

Problematika zaistenia bezpečnosti a ochrany zdravia je aj integrálnou súčasťou obsahu výchovy a vzdelávania detí v materských školách. Deti sa prostredníctvom tohto obsahu učia chrániť si svoje zdravie aj zdravie iných a riešiť na elementárnej úrovni situácie ohrozujúce zdravie.

13. Osobitosti a podmienky výchovy a vzdelávania detí so špeciálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami

Vo všetkých organizačných formách vzdelávania je potrebné vytvárať deťom špecifické podmienky pre ich úspešné vzdelávanie a uspokojovanie ich špeciálnych výchovno-vzdelávacích potrieb.

Dieťa so špeciálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami je dieťa, u ktorého je potrebné zabezpečiť ďalšie zdroje na podporu efektívnej výchovy a vzdelávania. Pod „ďalšími zdrojmi“ rozumieme podmienky, ktoré je potrebné zabezpečiť navyše okrem

typických podmienok pre vzdelávanie detí. **Špeciálne výchovno-vzdelávacie potreby sú u dieťaťa diagnostikované školským zariadením výchovnej prevencie a poradenstva.**

Špeciálnou výchovno-vzdelávacou potrebou je požiadavka na úpravu podmienok (obsahu, foriem, metód, prostredia a prístupov) vo výchove a vzdelávaní pre dieťa. **Špeciálne výchovno-vzdelávacie potreby vyplývajú zo zdravotného znevýhodnenia alebo nadania alebo vývinu dieťaťa v sociálne znevýhodnenom prostredí,** zohľadnenie ktorých mu zabezpečí rovnocenný prístup k vzdelávaniu, primeraný rozvoj schopností alebo osobnosti ako aj dosiahnutie primeraného stupňa vzdelania a primeraného začlenenia do spoločnosti.

Dieťa so špeciálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami je spravidla:

a) dieťa so zdravotným znevýhodnením, t. j.

- dieťa so zdravotným postihnutím (s mentálnym postihnutím, so sluchovým postihnutím, so zrakovým postihnutím, s telesným postihnutím, s narušenou komunikačnou schopnosťou, s autizmom alebo inými pervazívnymi vývinovými poruchami, s viacnásobným postihnutím), dieťa v hraničnom pásme mentálnej retardácie,
- dieťa choré alebo zdravotne oslabené,
- dieťa s vývinovými poruchami (poruchou aktivity a pozornosti, s oneskoreným alebo nerovnomerným psychomotorickým vývinom);

b) dieťa zo sociálne znevýhodneného prostredia;

c) dieťa s nadaním, ktorý má zariadením výchovného poradenstva a prevencie diagnostikované špeciálne výchovno-vzdelávacie potreby.

Ďalšie zdroje sú rôzneho druhu, predovšetkým:

- a) zabezpečenie odborného prístupu vo vzdelávaní – včasná špeciálno-pedagogická, psychologická, medicínska diagnostika, výchova a vzdelávanie podľa individuálneho výchovno-vzdelávacieho programu, individuálna a skupinová práca s dieťaťom, používanie špeciálnych metód a foriem vyučovania, zaradenie špecifického obsahu, špecifický postup v hodnotení výchovno-vzdelávacích výsledkov, aplikácia alternatívnych foriem komunikácie, úzka spolupráca s rodičmi a iné, podľa individuálnej potreby konkrétneho dieťaťa, vyplývajúcej z odbornej diagnostiky;
- b) materiálne, ktoré zahŕňajú špeciálne vyučovacie pomôcky, kompenzačné pomôcky, prístroje, úpravy prostredia (napr. bezbariérový prístup) a iné;
- c) personálne – špeciálny pedagóg, školský špeciálny pedagóg, logopéd, terapeut, asistent učiteľa, školský psychológ, nižší počet detí v triede, v prípade integrovaného vzdelávania zníženie počtu detí v triede, vzdelávanie učiteľov a iné;
- d) finančné na zabezpečenie špeciálnych materiálnych, odborných a personálnych podmienok.

Vzdelávacie štandardy sú spoločné pre výchovu a vzdelávanie všetkých detí. Vo vzťahu k deťom so špeciálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami sa ich realizovanie prispôbuje v maximálnej miere špeciálnym výchovno-vzdelávacím potrebám a rozvojovým možnostiam detí. Tak ako aj vo vzťahu k deťom, ktoré nemajú špeciálne výchovno-vzdelávacie potreby učiteľia vytvárajú podmienky na účinný sebarozvoj osobnosti dieťaťa, hru, učenie, komunikáciu, atď.

Výchova a vzdelávanie detí so zdravotným znevýhodnením sa uskutočňuje:

- a) v školách pre deti so zdravotným znevýhodnením; tieto školy sú špeciálne školy,
- b) v ostatných školách:
  1. v špeciálnych triedach, ktoré sa zriaďujú spravidla pre deti s rovnakým druhom zdravotného znevýhodnenia; časť výchovno-vzdelávacieho procesu sa môže

uskutočňovať v triede spoločne s ostatnými deťmi materskej školy; niektoré činnosti môže dieťa absolvovať mimo špeciálnej triedy,

2. v triedach alebo výchovných skupinách spolu s ostatnými deťmi materskej školy; ak má takéto dieťa špeciálne výchovno-vzdelávacie potreby, je vzdelávané podľa individuálneho výchovno-vzdelávacieho programu, ktorý vypracúva materská škola v spolupráci so školským zariadením výchovnej prevencie a poradenstva; zákonný zástupca dieťaťa má právo sa s týmto programom oboznámiť.

Individuálny výchovno-vzdelávací program obsahuje:

- základné informácie o dieťati a vplyve jeho diagnózy na výchovno-vzdelávací proces,
- požiadavky na úpravu prostredia školy a triedy,
- modifikáciu obsahu vzdelávania,
- aplikáciu špeciálnych vzdelávacích postupov,
- špecifiká organizácie a foriem vzdelávania,
- požiadavky na zabezpečenie kompenzačných pomôcok a špeciálnych učebných pomôcok,
- zabezpečenie servisu odborníkov – špeciálneho pedagóga, liečebného pedagóga, psychológa, logopéda a iných.

Všetky špecifické úpravy sa vypracovávajú v individuálnom rozsahu a kvalite tak, aby zodpovedali špeciálnym výchovno-vzdelávacím potrebám konkrétneho dieťaťa. Individuálny výchovno-vzdelávací program vypracúva učiteľ v spolupráci so špeciálnym pedagógom, prípadne ďalšími zainteresovanými odbornými pracovníkmi podľa potreby. Individuálny výchovno-vzdelávací program podpisuje riaditeľ školy, učiteľ, špeciálny pedagóg a zákonný zástupca dieťaťa.

Individuálny výchovno-vzdelávací program sa môže upravovať a doplňovať podľa aktuálnych špeciálnych výchovno-vzdelávacích potrieb dieťaťa. Zmeny je potrebné konzultovať so všetkými zainteresovanými odborníkmi a zákonným zástupcom dieťaťa.

Špeciálne materské školy a materské školy, v ktorých sa vzdelávajú deti so zdravotným znevýhodnením pri tvorbe školských vzdelávacích programov prihliadajú na druh postihnutia detí.

V rámci školských vzdelávacích programov sú zaradené v obsahu aj špecifické témy (vývinová stimulácia kognitívno-psychemotorických funkcií, individuálna logopedická starostlivosť, individuálna tyflopédická starostlivosť, komunikačné zručnosti, posunkový jazyk a iné).

Pri výchove a vzdelávaní detí so zdravotným znevýhodnením sa používajú alternatívne formy komunikácie (posunkový jazyk, Braillovo písmo – v materskej škole nie jeho osvojenie, náhradné formy komunikácie).

Začlenenie detí so špeciálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami do tried spolu s ostatnými deťmi alebo do špeciálnych tried ovplyvní tvorbu školského vzdelávacieho programu.

b) dieťa zo sociálne znevýhodneného prostredia

Sociálne znevýhodnené prostredie (znevýhodnenie chudobou alebo kultúrou)

– definujeme ako prostredie, ktoré vzhľadom na sociálne a jazykové podmienky nedostatočne stimuluje rozvoj mentálnych, vôľových a emocionálnych vlastností jednotlivca, nepodporuje jeho efektívnu socializáciu a neposkytuje dostatok primeraných podnetov pre rozvoj osobnosti. Spôsobuje sociálno-kultúrnu depriváciu, deformuje intelektuálny, mravný a citový rozvoj jednotlivca a z aspektov edukácie ho z týchto dôvodov považujeme za osobu so špeciálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami.

Špeciálne výchovno-vzdelávacie potreby dieťaťa sú požiadavky na špeciálne usporiadanie podmienok, organizácie a realizácie výchovno-vzdelávacieho procesu tak, aby zodpovedali osobitostiam dieťaťa, ktorého telesný, psychický alebo sociálny vývin sa výrazne líši od štandardného vývinu.

Sociálne znevýhodnené prostredie (ďalej SZP) je pre dieťa rodina:

ktorej sa poskytuje pomoc v hmotnej núdzi a príjem rodiny je najviac vo výške životného minima,

- v ktorej aspoň jeden z rodičov (alebo opatrovník) patrí do skupiny znevýhodnených uchádzačov o zamestnanie,
- v ktorej najvyššie ukončené vzdelanie rodičov je základné, alebo aspoň jeden z rodičov nemá ukončené základné vzdelanie,
- ktorá má neštandardné bytové a hygienické podmienky (napr. dieťa nemá vyhradené miesto na hru, nemá vlastnú posteľ, nie je zavedená elektrická prípojka a pod.).

Výchova a vzdelávanie detí zo sociálne znevýhodneného prostredia (ďalej SZP)

Špecifickým cieľom výchovy a vzdelávania detí zo SZP je prostredníctvom eliminácie alebo odstránenia hendikepov vyplývajúcich zo sociálneho znevýhodnenia (komunikačné schopnosti, kultúrne a sociálne vylúčenie, hygienické návyky...) dosiahnuť primeraný rozvoj ich schopností tak, aby boli pripravení na školské vzdelávanie.

V rámci vzdelávacieho programu je dôležité:

- motivovať k zvýšenej účasti detí zo sociálne znevýhodneného prostredia na predškolskej príprave už od veku 4 rokov (odôvodnenie: včasnou predškolskou prípravou sa dosiahne potrebná pripravenosť na vstup detí na plnenie povinnej školskej dochádzky, čím sa eliminujú riziká školskej neúspešnosti a dieťa získa základné sociálne a spoločenské návyky potrebné pre jeho plynulé a bezproblémové začlenenie do procesu vzdelávania),
- zabezpečiť povinnú predškolskú prípravu 5-ročných detí a následne postupne zvoliť uplatnenie dočasných vyrovnávacích opatrení pre výchovu 4-ročných detí,
- zabezpečiť asistenta učiteľa, ktorý v prípade detí zo zmiešaného národnostného prostredia ovládajú aj ich materinský jazyk,
- realizovať programy orientované na zlepšenie spolupráce rodičov rómskych detí s materskými školami,
- zabezpečiť spoluprácu s neformálnymi komunitnými centrami, ktoré sa zaoberajú vzdelávaním detí vrátane materských centier pre budúce matky a matky s deťmi,
- pred prechodom na školské vzdelávanie zabezpečiť testovanie školskej spôsobilosti výlučne pedagogicko-psychologickými poradňami na základe sociálno-kultúrne nezávislých testov školskej spôsobilosti pre 6 – 7-ročné deti, ktoré rešpektujú špecifiká v oblasti poznania a skúseností detí so sociálne znevýhodneného prostredia, najmä u detí z prostredia národnostných menšín.

Výchova a vzdelávanie detí so sociálne znevýhodneného prostredia sa uskutočňuje

- v materských školách v bežných triedach alebo výchovných skupinách spolu s ostatnými deťmi materskej školy.

Ak má dieťa špeciálne výchovno-vzdelávacie potreby, je vzdelávané podľa individuálneho výchovno-vzdelávacieho programu, ktorý vypracúva materská škola v spolupráci so školským zariadením výchovnej prevencie a poradenstva; zákonný zástupca dieťaťa má právo sa s týmto programom oboznámiť.

Individuálny výchovno-vzdelávací program obsahuje:

- základné informácie o dieťati a vplyve sociálneho a kultúrneho prostredia na výchovno-vzdelávací proces,

- požiadavky na úpravu prostredia školy a triedy,
- modifikáciu obsahu vzdelávania,
- aplikáciu špeciálnych vzdelávacích postupov,
- špecifiká organizácie a foriem vzdelávania,
- požiadavky na zabezpečenie vhodných pomocných učebných pomôcok,
- zabezpečenie servisu odborníkov – asistenta učiteľa, špeciálneho pedagóga, psychológa a iných špecialistov.

Všetky špecifické úpravy sa vypracovávajú na individuálnej báze tak, aby zodpovedali špeciálnym výchovno-vzdelávacím potrebám konkrétneho dieťaťa. Individuálny výchovno-vzdelávací program vypracováva pedagóg v spolupráci s asistentom učiteľa a so špeciálnym pedagógom, prípadne ďalšími zainteresovanými odbornými pracovníkmi a podľa možnosti aj rodičmi (zákonnými zástupcami) detí podľa potreby. Individuálny výchovno-vzdelávací program podpisuje riaditeľ školy, učiteľ, špeciálny pedagóg a zákonný zástupca dieťaťa. Individuálny výchovno-vzdelávací program sa môže upravovať a dopĺňať podľa aktuálnych špeciálnych výchovno-vzdelávacích potrieb dieťaťa. Zmeny je potrebné konzultovať so všetkými zainteresovanými odborníkmi a zákonným zástupcom dieťaťa.

c) dieťa s nadaním

Výchova a vzdelávanie nadaných detí v materskej škole si vyžaduje špecifický prístup, metódy, formy i obsah.

Výchova a vzdelávanie detí s nadaním sa uskutočňuje v materských školách (podľa školského zákona) so zameraním na rozvoj:

- a) intelektového nadania (všeobecného intelektového nadania; špecifického intelektového nadania),
- b) umeleckého nadania,
- c) športového nadania,
- d) praktického nadania.

Intelektovým nadaním detí sa rozumejú vysoko nadpriemerne rozvinuté poznávacie schopnosti v jednej alebo viacerých intelektových oblastiach. **Deti so všeobecným intelektovým nadaním sú deťmi so špeciálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami na základe diagnostiky vykonanej zariadením výchovnej prevencie a poradenstva.**

Umelecké nadanie detí sa prejavuje v niektorej z umeleckých oblastí, a to najmä vo výtvarnej, hudobnej, literárno-dramatickej, tanečnej.

Športové (alebo všeobecné pohybové) **nadanie** detí sa prejavuje v niektorej z oblastí individuálneho alebo kolektívneho športu.

Praktické nadanie detí sa prejavuje vysokou úrovňou manuálnych zručností v konkrétnych praktických činnostiach.

Výchova a vzdelávanie detí s nadaním sa uskutočňuje prostredníctvom vzdelávacích programov zameraných na príslušné nadanie.

V materských školách so zameraním **podľa druhu nadania** sa vytvárajú podmienky pre rozvoj príslušného nadania detí **s uplatňovaním špecifických výchovných a vzdelávacích metód a organizačných foriem výchovy a vzdelávania.**

Pre rozvíjanie nadania vytvárajú inštitucionálne podmienky zriaďovateľa, individuálne podmienky materskej školy. Individuálne podmienky pre rozvíjanie nadania sa deťom s nadaním vytvárajú tým, že sa im umožní: vzdelávať sa v predmetoch alebo oblastiach vzdelávacieho programu základnej školy v materskej škole alebo prijatie do základnej školy pred dosiahnutím šiesteho roku veku.

Zaradenie detí s nadaním sa zohľadní pri tvorbe školského vzdelávacieho programu.

Výchova a vzdelávanie **detí zo sociálne znevýhodneného prostredia** sa realizuje v súlade so zákonom o výchove a vzdelávaní (školským zákonom). Pre výchovu a vzdelávanie týchto detí materské školy vytvárajú individuálne podmienky v školských vzdelávacích programoch. Individuálnymi podmienkami sú:

- vzdelávanie podľa individuálneho vzdelávacieho programu,
- úprava organizácie výchovy a vzdelávania,
- úprava prostredia, v ktorom sa výchova a vzdelávanie uskutočňuje,
- využitie špecifických metód a foriem výchovy a vzdelávania.

14. Zásady a podmienky pre vypracovanie školských vzdelávacích programov

Pre materské školy je záväzný **Štátny vzdelávací program ISCED 0**, na základe ktorého si materské školy vypracovávajú **školský vzdelávací program**.

Školský vzdelávací program musí byť vypracovaný **v súlade s princípmi a cieľmi výchovy a vzdelávania podľa zákona o výchove a vzdelávaní (školského zákona) a o zmene a doplnení niektorých zákonov**.

Školský vzdelávací program je v zmysle platnej legislatívy **pedagogický dokument**, ktorý tvorí **súčasť pedagogickej dokumentácie** konkrétnej materskej školy. Schválený školský vzdelávací program je **verejná listina**. Riaditeľ ho **zverejní** na prístupnom mieste.

Pri jeho tvorbe sa **zohľadňujú vonkajšie i vnútorné podmienky** materskej školy. Za jeho vypracovanie **zodpovedá riaditeľ** materskej školy alebo v prípade základnej školy s materskou školou riaditeľ školy spolu so zástupcom riaditeľa za materskú školu. Na tvorbe školského vzdelávacieho programu sa **podieľa celý pedagogický zbor** materskej školy.

Školský vzdelávací program **vydáva riaditeľ** materskej školy **po prerokovaní v pedagogickej porade** a v **rade školy**. **Zriaďovateľ si môže vyžiadať** od riaditeľa školy **školský vzdelávací program na schválenie**.

Ak ide o **novozriadovanú materskú školu**, odborné vypracovanie školského vzdelávacieho programu **zabezpečí zriaďovateľ školy a prikladá ho k žiadosti o zaradenie školy do siete škôl a školských zariadení** podľa osobitného predpisu. (zákon č. 596/2003 Z. z.)

So školským vzdelávacím programom by mali byť **oboznámení aj rodičia detí**, ktoré práve navštevujú materskú školu.

Školský vzdelávací program obsahuje:

- a) názov vzdelávacieho programu,
- b) vymedzenie vlastných cieľov a poslania výchovy a vzdelávania,
- c) stupeň vzdelania, ktorý sa dosiahne absolvovaním školského vzdelávacieho programu alebo jeho ucelenej časti,
- d) vlastné zameranie školy,
- e) dĺžku dochádzky a formy výchovy a vzdelávania,
- f) učebné osnovy,
- g) vyučovací jazyk,
- h) spôsob, podmienky ukončovania výchovy a vzdelávania a vydávanie dokladu o získanom vzdelaní,
- i) personálne zabezpečenie,

- j) materiálno-technické a priestorové podmienky,
- k) podmienky na zaistenie bezpečnosti a ochrany zdravia pri výchove a vzdelávaní,
- l) vnútorný systém kontroly a hodnotenia detí,
- m) vnútorný systém kontroly a hodnotenia zamestnancov školy,
- n) požiadavky na kontinuálne vzdelávanie pedagogických a odborných zamestnancov.

Názov školského vzdelávacieho programu môže byť všeobecný alebo môže byť tvorivo koncipovaný vzhľadom na vývinové špecifiká predškolského obdobia. Napr. školský vzdelávací program „Zvedavé dieťa“, atď. Názov školského vzdelávacieho programu sa môže tvoriť aj v súlade so zaužívaným pomenovaním konkrétnej materskej školy, napr. Školský vzdelávací program materskej školy Lienka, atď.

Pedagogický kolektív materskej školy si vymedzí **vlastné ciele a poslanie výchovy a vzdelávania**. Východiskom pre tvorbu vlastných cieľov v školskom vzdelávacom programe sú všeobecné ciele uvedené v štátnom vzdelávacom programe a vlastné zameranie materskej školy. Ciele v školskom vzdelávacom programe sú oproti cieľom v štátnom vzdelávacom programe konkrétnejšie. Poslanie výchovy a vzdelávania v školskom vzdelávacom programe korešponduje so všeobecným poslaním materskej školy ako inštitúcie.

V školskom vzdelávacom programe sa:

- uvádza **stupeň vzdelania**, ktorý poskytuje materská škola – je totožný so stupňom vzdelania uvedeným v štátnom vzdelávacom programe pre materské školy,
- charakterizuje **vlastné zameranie materskej školy**, napr. materská škola obohacuje výchovu a vzdelávanie o regionálne prvky, má na základe výberu detí s určitým druhom nadania vlastný detský literárno-dramatický alebo spevácky súbor, prezentuje ľudové tradície, využíva možnosti blízkeho prírodného prostredia, je cvičným pracoviskom v príprave budúcich pedagógov, je zapojená do medzinárodných projektov, atď.,
- uvádza **konkrétna dĺžka dochádzky** (niekoľkoročná dochádzka, posledný rok pred plnením povinnej školskej dochádzky, atď.) dieťaťa do materskej školy a **konkrétna forma výchovy a vzdelávania**, (poldenná, celodenná, atď.), ktoré sa v danej materskej škole uplatňujú,
- uvádzajú **učebné osnovy**, ktoré vymedzujú výchovno-vzdelávacie ciele a obsah výchovno-vzdelávacej činnosti; učebné osnovy sa vypracúvajú najmenej v rozsahu ustanovenom štátnym vzdelávacím programom; vypracovanie učebných osnov musí byť v súlade so vzdelávacími štandardmi,
- uvádza **vyučovací jazyk**, podľa ktorého sa realizuje výchova a vzdelávanie v príslušnej materskej škole; tento **musí byť v zhode so sieťou škôl a školských zariadení a so zriaďovacou listinou**,
- uvádza **spôsob, podmienky ukončovania výchovy a vzdelávania a vydávanie dokladu** o získanom vzdelaní v súlade s dikciou školského zákona a s ohľadom na jej konkrétne podmienky,
- uvádza aktuálne **personálne obsadenie** materskej školy; uvádzajú sa pedagogickí, odborní aj nepedagogickí zamestnanci; u pedagogických zamestnancov a u odborných zamestnancov sa uvádza aj spĺňanie kvalifikačných predpokladov v zmysle platnej legislatívy,
- uvádza aktuálne **materiálno-technické a priestorové podmienky** materskej školy z hľadiska ich vplyvu na plnenie jej cieľov a poslania,

- uvádza **konkrétne podmienky súvisiace so zaistením bezpečnosti a ochrany zdravia pri výchove a vzdelávaní** v súlade s platnou legislatívou,
- konkretizuje **vnútorný systém kontroly a hodnotenia detí a vnútorný systém kontroly a hodnotenia zamestnancov školy**,
- uvádza **plán ďalšieho vzdelávania pedagogických a odborných zamestnancov materskej školy**.

Školským vzdelávacím programom môže byť aj **medzinárodný program**, ktorý sa uskutočňuje **po písomnom súhlase Ministerstva školstva Slovenskej republiky** a je v súlade s princípmi a cieľmi výchovy a vzdelávania podľa zákona o výchove a vzdelávaní (školského zákona) a o zmene a doplnení niektorých zákonov.

Súlad školského vzdelávacieho programu so Štátnym vzdelávacím programom, cieľmi a princípmi výchovy a vzdelávania ustanovenými zákonom o výchove a vzdelávaní (školským zákonom) kontroluje Štátna školská inšpekcia.